

**Λ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ 91 – 114 74 ΑΘΗΝΑ / Τηλ. 210 6423188, 6450212 Fax
210 6460847**

www.acronym.gr, info@acronym.gr

**«Σχεδιασμός & ανάπτυξη Συστήματος Διαχείρισης
Ποιότητας (ΣΔΠ) για το Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ. του ΕΚΠΑ»**

1^ο ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ

Μάιος 2020

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Συντομογραφίες	Σελ. 3
Εισαγωγή	Σελ.5
1. Παρουσίαση της ισχύουσας νομοθεσίας στην Ελλάδα σε σχέση με τις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας των φορέων Δια βίου Μάθησης	Σελ. 6
2. Κύριοι προσανατολισμοί και εργαλεία της Ε.Ε. για την προώθηση της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση -Ανάλυση του ευρωπαϊκού πλαισίου ποιότητας για την Δια βίου Μάθηση.	Σελ. 21
2.1. Πλαίσιο ευρωπαϊκής πολιτικής για την ποιότητα στην Δια βίου Μάθηση	Σελ. 21
2.2. Παρουσίαση της Σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου 2009	Σελ.22
2.3. Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Διασφάλιση της Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και οι κατευθυντήριες γραμμές του για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Διασφάλισης Ποιότητας στην Δια βίου μάθηση	Σελ.36
2.4. Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων (EQF) και Διασφάλιση ποιότητας	Σελ.40
2.5. ECVET (Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Ακαδημαϊκών Μονάδων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης)	Σελ.43
2.6. Το πρότυπο ISO 29990:2010	Σελ.44
3. Κατευθύνσεις και προκλήσεις στην ανάπτυξη συστημάτων πιστοποίησης των φορέων Δια βίου Μάθησης στην Ε.Ε.-	Σελ. 47
3.1. Κύρια χαρακτηριστικά των συστημάτων διασφάλισης ποιότητας των φορέων Δια βίου Μάθησης	Σελ. 47
3.2. Αντιμετώπιση των ευρωπαϊκών προκλήσεων για τη διασφάλιση της ποιότητας στη Δια βίου μάθηση	Σελ. 53
4. Βασικές αρχές και προδιαγραφές του συστήματος	Σελ. 58
5. Πίνακας αξόνων και ενδεικτικών κριτηρίων του συστήματος διασφάλισης ποιότητας	Σελ.63

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

CQAF	Common Quality Assurance Framework / Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Διασφάλισης της Ποιότητας
VET	Vocational Education and Training / Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση
CVET	Continuing Vocational Education and Training/ Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση
EQAVET	European Quality Assurance reference framework in Vocational Education and Training / Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση
ENQA-VET	European Network for Quality Assurance in Vocational Education and Training / Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση
EQARF	European Quality Assurance Reference Framework / Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τη διασφάλιση ποιότητας
CEN	European Committee for Standardization / Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης
AFNORNF	Association Française de Normalisation
Greta	Groupement d'établissements
LQW	Lerner orientierte Qualitäts testierung in der Weiterbildung/ Έλεγχος ποιότητας προσανατολισμένης προς τους μαθητές στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση
AZAV	Akkreditierungs- und Zulassungs verordnung Arbeits förderung/ Διατάξεις διαπίστευσης και αδειοδότησης για τη ρύθμιση της προώθησης της απασχόλησης
ISO	International Organization for Standardization/ Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης
AEI	Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα

ΑΔΙΠ	Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση
ΜΟΔΙΠ	Μονάδα Διασφάλισης της Ποιότητας
ΕΚΠΑ	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
ΕΠΠ	Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων
ΣΔΠ	Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας
ΕΚΕΠΙΣ	Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Συνεχιζόμενης Κατάρτισης
ΚΠΑΠ	Κοινό Πλαίσιο για τη Διασφάλιση της Ποιότητας
ΕΟΠΠΕΠ	Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού
ΟΠΣ	Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
ΕΜΕ	Ετήσια Μονάδα Εργασίας
ΚΠΣ	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
ΚΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.	Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης
ΛΑΕΚ	Λογαριασμός για την Απασχόληση και την Επαγγελματική Κατάρτιση

Εισαγωγή

Στο πλαίσιο της από 28.02.2020 συναφθείσας σύμβασης μεταξύ της αναδόχου εταιρείας ΑΚΡΩΝΥΜΟ ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΗ ΕΠΕ και του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών το παρόν παραδοτέο αποτελεί το πρώτο μέρος της ανάλυσης για το Σχεδιασμό και την ανάπτυξη Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας (ΣΔΠ) για το Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ. του ΕΚΠΑ.

Στο εν λόγω παραδοτέο πραγματοποιείται μια πλήρης παρουσίαση της ισχύουσας νομοθεσίας στην Ελλάδα σε σχέση με τις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας των φορέων Δια βίου Μάθησης. Παράλληλα αποτυπώνονται οι κύριοι προσανατολισμοί και τα εργαλεία της Ε.Ε. για την προώθηση της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και η ανάλυση του ευρωπαϊκού πλαισίου ποιότητας για την Δια βίου Μάθηση.

Ακολούθως, αναλύονται οι ευρωπαϊκές κατευθύνσεις και προκλήσεις στην ανάπτυξη συστημάτων ποιότητας των φορέων Δια βίου Μάθησης, οι βασικές αρχές και κατευθύνσεις του συστήματος ποιότητας, και τέλος παρουσιάζονται οι άξονες, και τα ενδεικτικά κριτήρια του συστήματος διασφάλισης ποιότητας.

1. Παρουσίαση της ισχύουσας νομοθεσίας στην Ελλάδα σε σχέση με τις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας των φορέων Δια βίου Μάθησης

A. Θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα μέχρι το 2011

Η δεκαετία του 1980 υπήρξε μια περίοδος κατά την οποία σημειώθηκε σημαντική επέκταση του δικτύου υποδομών της συνεχιζόμενης κατάρτισης. Βαρύνοντα ρόλο στην επέκταση αυτή, διαδραμάτισε η χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, δεδομένου ότι σημείωσε σημαντική αύξηση από 29,5 εκατομμύρια ευρώ των πιστωτικών μονάδων το 1981 σε 246,7 εκατομμύρια το 1988¹.

Σημειώνεται ότι οι φορείς υλοποίησης των προγραμμάτων συνεχιζόμενης κατάρτισης κατά την εν λόγω δεκαετία ήταν επί το πλείστον δημόσιοι, με τους ιδιωτικούς φορείς να έχουν πολύ περιορισμένη δράση, η οποία αφορούσε κυρίως στα προγράμματα ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης του προσωπικού των μεγάλων επιχειρησιακών μονάδων της χώρας.

Στα χρόνια που ακολούθησαν και έως το 1993, ωστόσο, υπήρξε σημαντική κινητοποίηση του ιδιωτικού τομέα στην παροχή συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης. Το γεγονός αυτό ήταν αποτέλεσμα μιας νέας πολιτικής στρατηγικής, της υψηλής δημόσιας δαπάνης στον κλάδο καθώς και της δημιουργίας μιας προσοδοφόρου αγοράς μέσω της χρηματοδότησης των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (ΚΠΣ).

Η είσοδος των ιδιωτικών επιχειρήσεων και η επέκταση της αγοράς είχε άμεση σύνδεση με την παντελή έλλειψη νομοθετικής πρωτοβουλίας που να ρυθμίζει τη σχετική αγορά και συνεπώς να εξασφαλίζει ποιοτικό επίπεδο στις παρεχόμενες υπηρεσίες. Συγκεκριμένα, η σημαντική αύξηση των διαθέσιμων κονδυλίων για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων κατάρτισης μέσω των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης, η εισβολή του ιδιωτικού τομέα στο χώρο ως φορέα υλοποίησης προγραμμάτων με έντονο οικονομικό κίνητρο και η απουσία συστήματος πιστοποίησης, διασφάλισης ποιότητας, εποπτείας ή ελέγχου, οδήγησαν στη δημιουργία, μέσα σε μία πενταετία, μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών κατάρτισης.

Η κακή ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών των φορέων δια βίου μάθησης και η μη ουσιαστική συνεισφορά τους στην καταπολέμηση της ανεργίας αποτυπώθηκε σε

¹Δια βίου Μάθηση, Επαγγελματική Κατάρτιση, Απασχόληση και Οικονομία, (2017) ΙΝΕ ΓΣΕΕ, ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, Η Εξέλιξη της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα. Μια κριτική επισκόπηση. Γιώργος Ιωαννίδης, σελ. 41

πλήθος μελετών αξιολόγησης τόσο για το Α' ΚΠΣ όσο για την πρώτη περίοδο εφαρμογής του Β' ΚΠΣ².

Σε συνέχεια των πρωτοβουλιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη βελτίωση της ποιότητας των φορέων δια βίου μάθησης, το 1994 ασκήθηκαν σοβαρές πιέσεις προκειμένου η υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων να πραγματοποιείται μόνο από πιστοποιημένους φορείς οι οποίοι θα διαθέτουν στοιχειώδη συστήματα διασφάλισης ποιοτικών κριτηρίων. Στο πλαίσιο αυτό ελήφθησαν θεσμικές πρωτοβουλίες από το Υπουργείο Εργασίας. Συγκεκριμένα με την Υπουργική Απόφαση 115372/11.11.1994 δημοσιεύτηκαν τα πρώτα κριτήρια πιστοποίησης των παρόχων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, των ονομαζόμενων Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ) με αποκλειστικό αντικείμενο την υλοποίηση προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης.

Με την εν λόγω Υπουργική Απόφαση τα ΚΕΚ διακρίθηκαν σε θεματικά και κλαδικά με βάση την εξειδίκευση τους, καθώς και σε περιφερειακά και εγχώρια με βάση την εμβέλεια τους. Αναλυτικότερα, ο κύριος όγκος των ΚΕΚ χαρακτηρίστηκε ως θεματικός δεδομένου ότι ο ιδιωτικός τομέας είχε τη δυνατότητα να ανήκει μόνο σε αυτή την κατηγορία είτε στο θεματικό πεδίο της διοίκησης και πληροφορικής είτε στο θεματικό πεδίο των τεχνικών εξειδικεύσεων. Κλαδικά ΚΕΚ ιδρύονταν μόνο από συνδικαλιστικούς φορείς, είτε εκπροσώπησης εργοδοτών είτε εργαζομένων. Τα κλαδικά ΚΕΚ δεν είχαν κανέναν περιορισμό ως προς το θεματικό πεδίο και το αντικείμενο κατάρτισης, εφόσον κάλυπταν τις ανάγκες του κλάδου αναφοράς.

Τα ΚΕΚ περιφερειακής εμβέλειας είχαν τη δυνατότητα δραστηριοποίησης σε μία μόνο Περιφέρεια στην οποία διέθεταν μόνιμες δομές. Σε ότι αφορά τις προϋποθέσεις πιστοποίησης, ως ελάχιστα κριτήρια πιστοποίησης ετέθησαν, μεταξύ άλλων, η ύπαρξη ελάχιστου συνολικού χώρου 120 τ.μ. και η απασχόληση τουλάχιστον ενός ατόμου ως διοικητικού προσωπικού.

Τα ΚΕΚ εθνικής εμβέλειας είχαν τη δυνατότητα να δραστηριοποιούνται στο σύνολο της επικράτειας και όφειλαν να διαθέτουν μόνιμες υποδομές σε τουλάχιστον τρεις Περιφέρειες. Σε ότι αφορά τις προϋποθέσεις πιστοποίησης, ως ελάχιστα κριτήρια πιστοποίησης ετέθησαν, μεταξύ άλλων η αθροιστική ύπαρξη χώρου τουλάχιστον 700 τ.μ. και η απασχόληση τουλάχιστον πέντε ατόμων ως διοικητικού προσωπικού.

Ως αρμόδιος φορέας για τη διαδικασία πιστοποίησης ορίστηκε το νεοσύστατο τότε Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης

²Ευστράτογλου, Α. (2004). «Η συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση στην Ελλάδα», Ενημέρωση, 106, σελ. 2-15, ΙΝΕ ΓΣΕΕ.

(ΕΚΕΠΙΣ). Ο εν λόγω φορέας ήταν σαφώς ανέτοιμος να ανταποκριθεί και ουσιαστικά η πιστοποίηση των παρόχων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης διενεργήθηκε από μία ολιγομελή επιτροπή, χωρίς γραμματειακή υποστήριξη και υποστηρικτικό προσωπικό, με αποτέλεσμα να μην διαθέτει δυνατότητες πέραν του τυπικού ελέγχου των φακέλων που κατέθεσαν οι προς πιστοποίηση πάροχοι. Ο αριθμός των πιστοποιημένων ΚΕΚ το 1994 ανήλθε σε 471.

Σε έλεγχο που διενεργήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 1996 τα αποτελέσματα υπήρξαν τόσο απογοητευτικά, ώστε η Επιτροπή αποφάσισε την αναστολή της χρηματοδότησης του συνόλου του Ε.Π. «Συνεχιζόμενη Κατάρτιση και Προώθηση στην Απασχόληση» για δύο χρόνια και έως ότου υιοθετηθεί νέο και αξιόπιστο σύστημα πιστοποίησης το οποίο να περιλαμβάνει κριτήρια που να διασφαλίζουν την ποιότητα των παρόχων³.

Η παύση της χρηματοδότησης από κοινοτικά κονδύλια επέφερε σημαντικές εξελίξεις. Σε πρώτη φάση κάθε πιστοποίηση που είχε παραχωρηθεί έως τότε, άρθηκε και οι πάροχοι ήταν υποχρεωμένοι να πιστοποιηθούν εκ νέου. Επιπλέον ο αρμόδιος φορέας, το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΚΕΠΙΣ) επανιδρύθηκε με νέο Προεδρικό Διάταγμα (ΠΔ 67/21.4.1997) και ανέλαβε εκ νέου τις διαδικασίες πιστοποίησης των παρόχων συνεχιζόμενης κατάρτισης. Οι διαδικασίες και τα νέα κριτήρια πιστοποίησης που καθορίστηκαν από μια σειρά υπουργικών αποφάσεων που ακολούθησαν περιελάμβαναν μεταξύ άλλων και επιτόπιο έλεγχο από στελέχη του ΕΚΕΠΙΣ προκειμένου να διασφαλιστεί η στοιχειώδης διαφάνεια των διαδικασιών.

Με το νέο σύστημα πιστοποίησης (1997) τα ΚΕΚ διατήρησαν την κατηγοριοποίησή τους σε κλαδικά και θεματικά καθώς και σε εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας. Πλέον το κάθε ΚΕΚ είχε τη δυνατότητα να επιλέξει περισσότερες θεματικές από μια λίστα εννέα θεματικών πεδίων, χωρίς, ωστόσο, να υπερβαίνουν τις τέσσερις. Εξαιρέση σε αυτόν τον περιορισμό είχαν τα ΚΕΚ του ΟΑΕΔ, της ΕΕΤΑΑ, του ΕΛΚΕΠΑ, των ΟΤΑ και των τριτοβάθμιων οργανώσεων των κοινωνικών εταίρων. Επιπλέον ο αριθμός των παραρτημάτων που μπορούσε να διαθέτει κάθε ΚΕΚ εθνικής εμβέλειας δεν μπορούσε να υπερβαίνει τα τέσσερα, ενώ ο ελάχιστος αριθμός των παραρτημάτων που ήταν υποχρεωμένα να διατηρούν τα ΚΕΚ, μειώθηκε από τρία σε δύο. Εκτός περιορισμών

³Δια βίου Μάθηση, Επαγγελματική Κατάρτιση, Απασχόληση και Οικονομία, (2017) ΙΝΕ ΓΣΕΕ, ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, Η Εξέλιξη της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα. Μια κριτική επισκόπηση. Γιώργος Ιωαννίδης σελ. 46, αναφορά σε Αμίτη, Γ. (2000). Θεσμοί και Πολιτικές Επαγγελματικής Κατάρτισης: Η Ευρωπαϊκή Πρόκληση και η Εξέλιξη του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Κατάρτισης, Αθήνα: Παπαζήσης

τέθηκαν και πάλι ο ΟΑΕΔ, το ΕΛΚΕΠΑ και τα ΚΕΚ των τριτοβάθμιων οργανώσεων των κοινωνικών εταίρων.

Σημαντικές ήταν και οι αλλαγές σε σχέση με τις απαιτήσεις σε υποδομές και τη διαδικασία τεκμηρίωσης της εκπαιδευτικής εμπειρίας των εκπαιδευτών. Προβλέφθηκαν πλέον αναλυτικές προδιαγραφές για τις αίθουσες των ΚΕΚ που αφορούσαν στο φωτισμό και τον αερισμό των χώρων, στις διαστάσεις των αιθουσών διδασκαλίας, στους κανόνες πυρασφάλειας κ.λπ., ενώ το συνολικό εμβαδόν των απαιτούμενων χώρων παρέμεινε το ίδιο. Αμετάβλητος παρέμεινε και ο αριθμός του ελάχιστου αναγκαίου προσωπικού των ΚΕΚ, απαιτήθηκε ωστόσο οι εργαζόμενοι να απασχολούνται με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου.

Αποτέλεσμα της νέας νομοθετικής ρύθμισης ήταν η δραστική μείωση των ΚΕΚ. Συνολικά κατατέθηκαν 296 φάκελοι, εκ των οποίων εγκρίθηκαν οι 262, πιστοποιώντας αντίστοιχο αριθμό ΚΕΚ. Από αυτά τα 149 ήταν ιδιωτικά, τα 58 ανήκαν στην τοπική αυτοδιοίκηση, τα 18 σε πανεπιστήμια, τα 13 σε φορείς του δημόσιου τομέα, τα 13 σε κοινωνικούς εταίρους, τα 8 σε φορείς πρόνοιας και 3 ανήκαν σε επιμελητήρια. Εν ολίγοις, μετά τη νέα πιστοποίηση τα ιδιωτικά ΚΕΚ μειώθηκαν στο μισό.

Στο πλαίσιο του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης πραγματοποιήθηκαν περαιτέρω πιστοποιήσεις από το ΕΚΕΠΙΣ. Από το 2001 έως τα τέλη του 2003 στην πρόσκληση ενδιαφέροντος του ΕΚΕΠΙΣ ανταποκρίθηκαν 337 φορείς, εκ των οποίων πιστοποιήθηκαν οι 283⁴. Εν συνεχεία με Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις (ΚΥΑ 111384/13.5.2003 και ΚΥΑ 9.16031/Οικ.3.2815/10.9.2009) δημιουργήθηκε ένας μόνιμος μηχανισμός παρακολούθησης και αξιολόγησης από το ΕΚΕΠΙΣ ο οποίος στις διαδικασίες του περιελάμβανε την παραλαβή δεδομένων και στοιχείων ελέγχου από τα πιστοποιημένα ΚΕΚ καθώς και επιτόπιους ελέγχους ανά διετία σε όλα τα ΚΕΚ.

Από το 2005 η διαδικασία πιστοποίησης των ΚΕΚ καθίσταται ανοιχτή υπό την έννοια ότι ο κάθε ενδιαφερόμενος έχει τη δυνατότητα οποιαδήποτε στιγμή να υποβάλει το σχετικό φάκελο στο ΕΚΕΠΙΣ με τα απαραίτητα έγγραφα τεκμηρίωσης προκειμένου να πιστοποιηθεί, χωρίς να έχει προηγηθεί συγκεκριμένη πρόσκληση.

Η νέα διαδικασία πιστοποίησης καταργεί τους μέχρι τότε περιορισμούς σχετικά με το μέγιστο και ελάχιστο αριθμό παραρτημάτων, τα θεματικά πεδία δραστηριοποίησης αλλά και τη νομική σύστασή των παρόχων συνεχιζόμενης κατάρτισης. Πλέον κάθε ΚΕΚ που διαθέτει δομές σε δύο ή περισσότερες περιφέρειες, έχει τη δυνατότητα να υλοποιεί

⁴ Δια βίου Μάθηση, Επαγγελματική Κατάρτιση, Απασχόληση και Οικονομία, (2017) ΙΝΕ ΓΣΕΕ, ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, Η Εξέλιξη της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα. Μια κριτική επισκόπηση. Γιώργος Ιωαννίδης, σελ. 46 αναφορά σε Ευστράτογλου, Α. (2003). Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση και Πιστοποίηση: Διαδικασία και Αποτελέσματα ΚΕΚ 2001-2003, ΕΚΕΠΙΣ

προγράμματα σε όλη τη χώρα. Αντίστοιχα άρθηκε ο περιορισμός του ανώτατου αριθμού παραρτημάτων που μπορεί να διαθέτει ένα ΚΕΚ και καταργήθηκαν οι περιορισμοί ως προς τα θεματικά αντικείμενα δραστηριοποίησης, παρέχοντας τη δυνατότητα σε ένα ΚΕΚ να πιστοποιηθεί σε όλα τα θεματικά πεδία κατάρτισης. Συνεπώς έπαψαν πια οι διακρίσεις των ΚΕΚ σε εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας καθώς και σε θεματικά ή κλαδικά ΚΕΚ.

Επιπρόσθετα, στο νέο σύστημα πιστοποίησης καταργήθηκε η υποχρέωση των ΚΕΚ να είναι αυτόνομα νομικά πρόσωπα με αποκλειστικό σκοπό την παροχή προγραμμάτων κατάρτισης, αλλά δύνανται να ιδρύονται από οποιαδήποτε επιχείρηση με την προϋπόθεση αυτό να έχει ως αποκλειστικό αντικείμενο την υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης.

Με το Νόμο 3879/2010 «Ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις», το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης μετονομάζεται σε «Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Δια Βίου Μάθησης (Ε.ΚΕ.ΠΙΣ.)» και αποτελεί τον εθνικό φορέα πιστοποίησης των εισροών της μη τυπικής εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τον εν λόγω νόμο το Ε.ΚΕ.ΠΙΣ. μελετά, αναπτύσσει, οργανώνει και εφαρμόζει τις προδιαγραφές των συστημάτων πιστοποίησης των εισροών της μη τυπικής εκπαίδευσης και καταρτίζει και τηρεί τα μητρώα των πιστοποιημένων δομών, εκπαιδευτών, στελεχών δια βίου συμβουλευτικής και ελεγκτών – αξιολογητών των δομών αυτών. Επιπρόσθετα ασκεί συνεχή έλεγχο και αξιολογεί τη λειτουργία των πιστοποιημένων δομών της μη τυπικής εκπαίδευσης, περιλαμβανομένων και των φορέων παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, εισηγείται την έκδοση κανονιστικού πλαισίου για τις προϋποθέσεις, τους όρους και τη διαδικασία πιστοποίησης των δομών, των επαγγελματικών περιγραμμάτων, των προγραμμάτων και των εκπαιδευτών των φορέων της μη τυπικής εκπαίδευσης, περιλαμβανομένων των φορέων παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών και των στελεχών τους, και υποβάλλει προτάσεις στον Υπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και στο Συμβούλιο Δια Βίου Μάθησης και Σύνδεσης με την Απασχόληση για τη χάραξη κατευθύνσεων, το σχεδιασμό και τον προγραμματισμό μέτρων πολιτικής για τη συνεχή βελτίωση και ανάπτυξη του συστήματος πιστοποίησης των εισροών της μη τυπικής εκπαίδευσης.

Το Νοέμβριο του 2011 το ΕΚΕΠΙΣ συγχωνεύτηκε με το Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΚΕΠ) και τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων (ΕΟΠΠ) για τη δημιουργία ενός νέου φορέα υπό το όνομα Εθνικό Οργανισμό

Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ).⁵ Ο νέος ενοποιημένος οργανισμός συμπεριλαμβάνει όλα τα αντικείμενα και τις αρμοδιότητες των τριών φορέων που συγχωνεύει. Από αυτήν την ημερομηνία και έπειτα, τα έργα του ΕΚΕΠΙΣ μεταφέρονται και υλοποιούνται από το νέο οργανισμό (ΕΟΠΠΕΠ).

Β. Το σύστημα πιστοποίησης για τα Κέντρα Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης μέχρι το 2011

Η διαδικασία πιστοποίησης έως το 2011 περιλάμβανε ποιοτικά κριτήρια προκειμένου για τη διασφάλιση ποιότητας των παρόχων που αφορούσαν τα εξής:

- την εκπαιδευτική εμπειρία των φορέων καθώς και την οργάνωση και λειτουργία τους
- το διευθυντικό, επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό
- το εκπαιδευτικό προσωπικό
- την κτιριακή υποδομή
- τον εξοπλισμό τους, τις ακριβείς προϋποθέσεις και τα κριτήρια που έπρεπε να πληροί ένα ΚΕΚ προκειμένου να πιστοποιηθεί ως Κέντρο Συνεχιζόμενης Κατάρτισης.

Συγκεκριμένα η διαδικασία πιστοποίησης περιλάμβανε τα εξής στάδια:

1. Συμπλήρωση σχετικής αίτησης από το ΚΕΚ και κατάθεση στο ΕΚΕΠΙΣ φακέλου μαζί με όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά που αποδείκνυαν ότι πληρούσε τις προϋποθέσεις που προβλέπονταν στη σχετική Υπουργική Απόφαση.
2. Παραλαβή και έλεγχος φακέλου όσον αφορά στην πληρότητά του από διμελή επιτροπή στελεχών του ΕΚΕΠΙΣ.
3. Επιτόπιοι έλεγχοι από τριμελείς επιτροπές, οι οποίες αποτελούνταν από έναν υπάλληλο του ΕΚΕΠΙΣ, έναν διπλωματούχο μηχανικό και έναν ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα με εξειδίκευση σε θέματα επαγγελματικής κατάρτισης και απασχόλησης. Ο επιτόπιος έλεγχος επιβεβαίωνε ότι τα στοιχεία που περιλαμβάνονταν στο φάκελο ήταν ακριβή και με βάση αυτά αξιολογείτο και βαθμολογείτο το ΚΕΚ
4. Σύγκληση γνωμοδοτικής επιτροπής, αποτελούμενη από
 - το γενικό διευθυντή του ΕΚΕΠΙΣ

⁵ Κοινή Υπουργική Απόφαση, ΦΕΚ Β 2351/2011 "Συγχώνευση δια απορροφήσεως των Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου «Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Δια Βίου Μάθησης (Ε.ΚΕ.ΠΙΣ.)», «Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Κ.Ε.Π.)» και «Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων (Ε.Ο.Π.Π.)» εποπτείας του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων".

- έναν εκπρόσωπο των αρμόδιων υπηρεσιών για την εφαρμογή, τον έλεγχο και την αξιολόγηση των δράσεων κατάρτισης και προώθησης της απασχόλησης του Γ' ΚΠΣ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

- έναν εκπρόσωπο του ΟΑΕΔ

Σκοπός της Επιτροπής αυτής ήταν να επιβεβαιώσει τις διαδικασίες ελέγχου, αξιολόγησης και βαθμολόγησης των επιτροπών και να εισηγηθεί προς το Δ.Σ. του ΕΚΕΠΙΣ την πιστοποίηση ή μη του ΚΕΚ.

5. Πιστοποίηση από το Δ.Σ. του ΕΚΕΠΙΣ των ΚΕΚ που πληρούσαν τα προκαθορισμένα κριτήρια, σύμφωνα με την εισήγηση της Γνωμοδοτικής Επιτροπής. Στους στόχους του συστήματος συμπεριλαμβάνονταν η θέσπιση ποιοτικών και ποσοτικών κριτηρίων αξιολόγησης της παρεχόμενης από τα ΚΕΚ κατάρτισης και των διαδικασιών προώθησης των εκπαιδευόμενων στην απασχόληση, καθώς και η εφαρμογή ενιαίων μεθόδων και κριτηρίων μέτρησης της προόδου.

Η αξιολόγηση και βαθμολόγηση των υπό πιστοποίηση ΚΕΚ πραγματοποιούνταν με βάση τους παρακάτω τέσσερις άξονες κριτηρίων:

Α. Εμπειρία, Οργάνωση, Λειτουργία και Ποιότητα Παρεχόμενων Υπηρεσιών

Β. Διευθυντικό και Επιστημονικό Προσωπικό

Γ. Υλικοτεχνική Υποδομή

Δ. Συνέντευξη με το Διευθυντή Κατάρτισης

Το ΚΕΚ αποκτούσε νομιμοποίηση λειτουργίας με την ολοκλήρωση της παραπάνω διαδικασίας. Έως τις αρχές του 2012, περίπου 274 ΚΕΚ πιστοποιήθηκαν και παρείχαν υπηρεσίες μέσω 540 πιστοποιημένων δομών κατάρτισης.

Γ. Ανάλυση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου στην Ελλάδα.

Με το Ν. 4093/2012 (ΦΕΚ 222/12-11-2012) το Νοέμβριο του 2012 εισήχθη μια νέα ρύθμιση, η οποία προκάλεσε σημαντικές αναταράξεις στο έως τότε σύστημα πιστοποίησης και πλαίσιο διασφάλισης ποιότητας των παρόχων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης. Συγκεκριμένα, με την εν λόγω ρύθμιση καταργήθηκαν τα Κέντρα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΚΕΚ) και ως φορείς παροχής συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης ορίστηκαν τα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης επιπέδου Ι, δηλαδή τα πρώην Κέντρα Ελεύθερων Σπουδών (φροντιστήρια), και τα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης επιπέδου ΙΙ, δηλαδή τα πρώην ΚΕΚ. Επιπρόσθετα, η διαδικασία πιστοποίησης ουσιαστικά καταργήθηκε και θεσμοθετήθηκε μια διαδικασία αδειοδότησης, η οποία

λαμβάνει χώρα επί τη βάσει κτιριολογικών κριτηρίων προκειμένου να διασφαλισθεί η ασφάλεια των καταρτιζομένων, εκπαιδευτών και εργαζομένων στις δομές παροχής συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης. Ως συνέπεια των ρυθμίσεων αυτών, δεν υφίστανται επιπλέον κριτήρια ή υποχρεώσεις προκειμένου να δοθεί αδειοδότηση. Εποπτεύων φορέας και αρμόδιος για την αδειοδότηση είναι ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ), ο οποίος αποτελεί τον εθνικό φορέα πιστοποίησης των εκρών της μη τυπικής εκπαίδευσης και της άτυπης μάθησης.

Με βάση το νέο θεσμικό πλαίσιο, οποιαδήποτε ατομική εταιρία, χωρίς κανέναν περιορισμό δύναται να λάβει άδεια τόσο για τη δημιουργία Κέντρου Δια Βίου Μάθησης I όσο και Κέντρου Δια Βίου Μάθησης II. Επιπλέον για τα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης II απαιτείται Οικοδομική άδεια και πυρασφάλεια για χρήση εκπαίδευσης, ενώ για τα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης I, αρκεί οποιαδήποτε νόμιμη οικοδομική άδεια και αντίστοιχη πυρασφάλεια. Το γεγονός αυτό δημιουργεί ζητήματα ασφαλείας των εκπαιδευομένων και των εργαζομένων στα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης I, δεδομένου ότι αυτά δεν έχουν άδεια εκπαιδευτηρίου και αντίστοιχο πιστοποιητικό πυρασφάλειας.

Σε ότι αφορά στα ΑμεΑ ο Ν. 4093/2012 δεν αποτυπώνει σαφείς προδιαγραφές. Συγκεκριμένα, το θεσμικό πλαίσιο απαιτεί προδιαγραφές μόνον στα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης II, οι οποίες σημειωτέον, δεν αφορούν στο σύνολο των κτιριακών τους υποδομών αλλά σε ένα μόνο από τα αδειοδοτημένα κτίρια που διαθέτει.

Επιπλέον, ο Ν. 4093/2012 δεν παρέχει θεσμοθετημένη διαδικασία παρακολούθησης της λειτουργίας και του εκπαιδευτικού έργου των αδειοδοτημένων φορέων, καθώς επίσης και διαδικασία αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και της αποτελεσματικότητας των ενεργειών των φορέων αυτών, ενώ παράλληλα, δεν προβλέπεται προσωπικό για την αδειοδότηση και λειτουργία των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης I και II.

Συγκεντρωτικά, στο υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο σε σύγκριση με το παρελθόν δεν απαιτούνται τα κάτωθι:

- Συγκεκριμένες προδιαγραφές για την οργάνωση και τη λειτουργία των παρόχων.
- Πλαίσιο ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Θεσμοθετημένη διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης της λειτουργίας του παρόχου.
- Θεσμοθετημένη διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου του παρόχου.
- Προϋποθέσεις εκπαιδευτικής εμπειρίας.

- Πρόβλεψη για προσωπικό με περιγράμματα θέσεων.

Σε ό,τι αφορά στις υποδομές:

- Οι προδιαγραφές για ΑμεΑ αφορούν μόνο ένα κτίριο από τυχόν περισσότερα αδειοδοτημένα που διαθέτει ο πάροχος.
- Δεν απαιτείται ειδικός εξοπλισμός.
- Θέτει ως ελάχιστη απαίτηση μόνο μία αίθουσα διδασκαλίας.

Ο Ν. 4111/2013 (ΦΕΚ 18/25-01-2013), ο οποίος διαδέχθηκε το Ν. 4093/2012 (ΦΕΚ 222/12-11-2012), περιελάμβανε τροποποιήσεις ήσσονος σημασίας, μεταξύ των οποίων αξίζει να αναφερθεί η παράγραφος 17 του άρθρου 30. Με την εν λόγω διάταξη καταργήθηκε η υποχρέωση των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης Επιπέδου 1 και 2 να υποβάλλουν τα προγράμματα σπουδών προς έγκριση και παραμένει η υποχρέωση της απλής υποβολής.

Επιπλέον, ο Ν. 4186/2013 (ΦΕΚ 17-09-2013) ο οποίος δημοσιεύτηκε μερικούς μήνες αργότερα εμπεριέχει διακριτό κεφάλαιο για την οργάνωση και λειτουργία φορέων μη τυπικής εκπαίδευσης. Ειδικότερα στο άρθρο 17 με τίτλο «Φορείς μη τυπικής εκπαίδευσης», αποτυπώνονται ορισμοί όλων των φορέων μη τυπικής εκπαίδευσης και επαναδιατυπώνεται ότι οι ιδιωτικοί φορείς μη τυπικής εκπαίδευσης αδειοδοτούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4093/2012. Σύμφωνα με το Ν. 4186/2013, ορίζεται ότι η εποπτεία των φορέων της μη τυπικής εκπαίδευσης, δημόσιων και ιδιωτικών, καθώς και η αρμοδιότητα διαμόρφωσης του εκπαιδευτικού πλαισίου των προγραμμάτων τους ανήκει στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων. Επιπρόσθετα ορίζεται ότι η πιστοποίηση των «εισροών» τους υπάγεται στον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. και στις υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, ενώ των «εκροών» τους στον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π..

Εν κατακλείδι σημειώνεται ότι στο νόμο 4485/2017 (ΦΕΚ 114/04-08-2017), που αφορά σε θέματα οργάνωσης και λειτουργίας της ανώτατης εκπαίδευσης,, προβλέπεται η δυνατότητα ίδρυσης Κέντρων Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης (Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, ύστερα από πρόταση της Συγκλήτου (άρθρο 48). Τα Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ. αποτελούν μονάδες των ΑΕΙ που εξασφαλίζουν το συντονισμό και τη διεπιστημονική συνεργασία στην ανάπτυξη προγραμμάτων επιμόρφωσης, συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, κατάρτισης και εν γένει δια βίου μάθησης (άρθρο 48, παράγραφος 2). Τα θέματα αξιολόγησης και διασφάλισης ποιότητας των Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ., ρυθμίζονται σύμφωνα με την παράγραφο 12 του ίδιου

άρθρου. Ειδικότερα, στην παράγραφο 12 προβλέπεται ότι τα Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ. υπόκεινται ανά διετία, σε διαδικασίες εσωτερικής αξιολόγησης διασφάλισης της ποιότητας που καθορίζονται σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 14 του ν. 4009/2011. Η εξωτερική αξιολόγηση και η πιστοποίηση της ποιότητας των εκπαιδευτικών ή επιμορφωτικών προγραμμάτων του Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ., πραγματοποιείται από την Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘ.Α.Α.Ε.) στο πλαίσιο του Νόμου υπ' αριθμ. 4653/2020⁶.

Δ. Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση- Υφιστάμενο πλαίσιο

Η Διασφάλιση Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση αποτελεί το βασικό στόχο του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης, στον οποίο έχει ενταχθεί και η Ελλάδα, μαζί με 47 άλλες χώρες, με τη θεσμοθέτηση του Ν.3374/2005. Βασική αρχή που διέπει τη διασφάλιση ποιότητας είναι το υψηλό αίσθημα ευθύνης του κάθε Ιδρύματος απέναντι στους φοιτητές και την κοινωνία για την παροχή υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης

Τα άρθρα 10-12 του Ν. 3374/2005 αφορούν την *Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (Α.ΔΙ.Π.)* η οποία μετονομάστηκε σε Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘ.Α.Α.Ε.) με το Ν. 4653/2020.

Αποστολή της Αρχής είναι η διασφάλιση υψηλής ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση. Στο πλαίσιο της αποστολής της, η ΕΘΑΑΕ. :α) συμβάλλει στη διαμόρφωση και υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής για την ανώτατη εκπαίδευση και στην κατανομή της επιχορήγησης των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.) και β) αξιολογεί και πιστοποιεί την ποιότητα της λειτουργίας των Α.Ε.Ι.

Για την πραγματοποίηση της αποστολής της και την επίτευξη των στόχων της η ΕΘΑΑΕ εφαρμόζει συγκεκριμένη Πολιτική Ποιότητας, η οποία συνοψίζεται ως εξής:

Δεσμεύεται στη δημιουργία και διατήρηση εσωτερικού συστήματος διασφάλισης ποιότητας και τη διάθεση των αναγκαίων πόρων καθώς και την εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων ώστε να επιτυγχάνεται η προώθηση της αποστολής και του

⁶ Νόμος υπ' αριθμ. 4653/2020 "Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης. Ειδικοί Λογαριασμοί Κονδυλίων Έρευνας Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, Ερευνητικών και Τεχνολογικών Φορέων και άλλες διατάξεις".

οράματός της για την υψηλή ποιότητα της Ανώτατης Εκπαίδευσης, όπως ειδικότερα προσδιορίζεται στον στρατηγικό της προγραμματισμό.

Σκοπός του εσωτερικού συστήματος διασφάλισης ποιότητας της ΕΘΑΑΕ είναι ο σχεδιασμός, οργάνωση, εφαρμογή, παρακολούθηση και βελτίωση προτύπων, διαδικασιών, κριτηρίων και δεικτών κατάλληλων για την πιστοποίηση της ποιότητας των Εσωτερικών Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας και των Προγραμμάτων Σπουδών των ΑΕΙ της χώρας.

Τα πρότυπα, διαδικασίες και κριτήρια που εκδίδει η ΕΘΑΑΕ εναρμονίζονται με την εθνική νομοθεσία και τα Ευρωπαϊκά πρότυπα και κατευθυντήριες οδηγίες του EXAE (ESG2015).

Η ΕΘΑΑΕ παρακολουθεί και βελτιώνει την ποιότητα των λειτουργιών της μέσω των κοινά καθορισμένων διεργασιών, διαδικασιών και συστημάτων που περιλαμβάνονται στο οικείο εγχειρίδιο ποιότητας. Το εγχειρίδιο ποιότητας περιλαμβάνει τις εξής 10 διεργασίες: πολιτική ποιότητας, διαχείριση πόρων, στοχοθεσία ποιότητας, ανάπτυξη προτύπων και αναθεώρησή τους, οργάνωση εξωτερικής διασφάλισης ποιότητας, μέτρηση, ανάλυση και βελτίωση, επικοινωνία με τα ιδρύματα, δημοσιοποίηση πληροφοριών, δραστηριότητες παρακολούθησης της προόδου και διαρκής βελτίωση, οργάνωση εξωτερικής διασφάλισης ποιότητας και πιστοποίηση της ΕΘΑΑΕ).

Συλλέγει και αναλύει δεδομένα και πληροφορίες από την εφαρμογή των δραστηριοτήτων διασφάλισης ποιότητας στα ΑΕΙ, με βάση τα οποία λαμβάνει αποφάσεις για τη βελτίωση των προτύπων, κριτηρίων και διαδικασιών.

Οι στόχοι που έχουν τεθεί στο στρατηγικό της σχέδιο , καθώς και το πρόγραμμα δράσης αποτελούν σημείο αναφοράς για όλες τις λειτουργίες. Επιπλέον θέτει μετρήσιμους αντικειμενικούς στόχους για την ποιότητα. Οι στόχοι αυτοί καθιερώνονται και αξιολογούνται ως προς το βαθμό επίτευξής τους στο πλαίσιο της ανασκόπησης του εσωτερικού συστήματος διασφάλισης ποιότητας.

Στο πλαίσιο της ανασκόπησης του συστήματος επανεξετάζει και βελτιώνει συνεχώς τα χαρακτηριστικά των υπηρεσιών της, στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό, καθώς και την αποτελεσματικότητα των σχετικών διεργασιών.

Τα μέλη του Ανώτατου Συμβουλίου, του Συμβουλίου Αξιολόγησης και Πιστοποίησης καθώς και της επιστημονικής και διοικητικής Υπηρεσίας συνεισφέρουν στην επίτευξη των στόχων της και είναι υπεύθυνα για την απόδοση και τα αποτελέσματα της εργασίας τους.

Η ΕΘΑΑΕ εγγυάται τη διαφάνεια όλων των δραστηριοτήτων της με την καθιέρωση μηχανισμών λογοδοσίας, την υιοθέτηση Κώδικα Δεοντολογίας και την ανάπτυξη κουλτούρας ποιότητας.

Η ΕΘΑΑΕ υπόκειται σε περιοδική εξωτερική αξιολόγηση ανά πενταετία, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και τις κατευθυντήριες οδηγίες του EXAE (ESG2015) και την συνακόλουθη παραμονή της ως μέλους στην ENQA και την ένταξή της στο EQAR.

Η ανωτέρω πολιτική ποιότητας είναι γνωστή στα ενδιαφερόμενα μέρη και εφαρμόζεται από το σύνολο του προσωπικού της Αρχής.

Κάθε ίδρυμα είναι υπεύθυνο για τη διασφάλιση και συνεχή βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου του, καθώς και για την αποτελεσματική λειτουργία και απόδοση των υπηρεσιών του, σύμφωνα με τις διεθνείς πρακτικές, ιδίως εκείνες του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης, και τις αρχές και κατευθύνσεις της ΕΘΑΑΕ. Για τον εν λόγω σκοπό υπεύθυνη σε κάθε Α.Ε.Ι. είναι η *Μονάδα Διασφάλισης της Ποιότητας (ΜΟ.ΔΙ.Π.)*.

Η ΜΟ.ΔΙ.Π. συγκροτείται με απόφαση του Συμβουλίου του ιδρύματος και αποτελείται από τον πρύτανη ή έναν από τους αναπληρωτές του, ως πρόεδρο, πέντε καθηγητές του Α.Ε.Ι., έναν εκπρόσωπο κάθε κατηγορίας προσωπικού, έναν εκπρόσωπο των προπτυχιακών φοιτητών και έναν εκπρόσωπο των μεταπτυχιακών φοιτητών και υποψήφιων διδασκόντων, εφόσον υπάρχουν, ως μέλη, όπως ειδικότερα καθορίζεται στον Οργανισμό.

Η ΜΟ.ΔΙ.Π. είναι αρμόδια, ιδίως, για:

α) Την ανάπτυξη συγκεκριμένης πολιτικής, στρατηγικής και των απαραίτητων διαδικασιών για τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας του έργου και των υπηρεσιών του ιδρύματος, που αποτελεί το εσωτερικό σύστημα διασφάλισης της ποιότητας του ιδρύματος,

β) την οργάνωση, λειτουργία και συνεχή βελτίωση του εσωτερικού συστήματος διασφάλισης της ποιότητας του ιδρύματος,

γ) το συντονισμό και την υποστήριξη των διαδικασιών αξιολόγησης των ακαδημαϊκών μονάδων και των λοιπών υπηρεσιών του ιδρύματος και

δ) την υποστήριξη των διαδικασιών εξωτερικής αξιολόγησης και πιστοποίησης των προγραμμάτων σπουδών και του εσωτερικού συστήματος διασφάλισης της ποιότητας του ιδρύματος, στο πλαίσιο των αρχών, κατευθύνσεων και οδηγιών της ΕΘΑΑΕ.

Για τους ως άνω σκοπούς η ΜΟ.ΔΙ.Π. συνεργάζεται με την ΕΘΑΑΕ, αναπτύσσει πληροφοριακό σύστημα διαχείρισης των δεδομένων της αξιολόγησης και έχει την ευθύνη για τη συστηματική παρακολούθηση και δημοσιοποίηση στον ιστότοπο του ιδρύματος των σχετικών με την αξιολόγησή του διαδικασιών και των αποτελεσμάτων τους. Ο Εσωτερικός Κανονισμός του ιδρύματος ορίζει τα θέματα σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία της ΜΟ.ΔΙ.Π., καθώς και τις ειδικότερες αρμοδιότητές της.

Ο ρόλος της Μονάδας Διασφάλισης Ποιότητας-ΜΟ.ΔΙ.Π. των ελληνικών ΑΕΙ (σύμφωνα με το Ν. 4009/2011, Άρθρο 14) συνοψίζεται στα ακόλουθα:

- i. Ανάπτυξη πολιτικής, στρατηγικής και διαδικασιών βελτίωσης του Ιδρύματος
- ii. Οργάνωση, λειτουργία και βελτίωση συστήματος διασφάλισης ποιότητας
- iii. Συντονισμός και υποστήριξη των διαδικασιών αξιολόγησης των μονάδων
- iv. Υποστήριξη διαδικασιών εξωτερικής αξιολόγησης και πιστοποίησης των Π.Σ.

Ε. Το Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης (ΚΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ) του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ)

Το Δεκέμβριο του 2000 το Πρυτανικό Συμβούλιο του ΕΚΠΑ αποφασίζει τη λειτουργία του Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης του ΕΚΠΑ με έδρα τη Σχολή Θετικών Επιστημών στην Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου, προκειμένου ο εν λόγω φορέας να υλοποιεί συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση μέσα από μια δομημένη διαδικασία. Το 2001 το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) του ΕΚΠΑ έλαβε πιστοποίηση από τον αρμόδιο φορέα ήτοι το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης (Ε.ΚΕ.ΠΙΣ.).

Κατά τα επόμενα έτη το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) του ΕΚΠΑ ακολουθεί το κείμενο νομοθετικό πλαίσιο και λαμβάνει την εκάστοτε πιστοποίηση της μη τυπικής εκπαίδευσης. Κατά τα έτη 2011 έως και 2015 ο αρμόδιος πλέον φορέας Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π) διατηρεί ως ισχύουσα την προγενέστερη πιστοποίηση από το Ε.ΚΕ.ΠΙΣ. Εν συνεχεία το ΕΚΠΑ προχώρησε σε αίτηση επικαιροποίησης της άδειας του Κέντρου από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π και έλαβε τη σχετική πιστοποίηση.

Το 2011 προκειμένου να προωθηθεί η ανάπτυξη και συστηματοποίηση των δράσεων του Πανεπιστημίου στον τομέα της Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης, της Κατάρτισης και της Γενικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων το Πρυτανικό Συμβούλιο αποφάσισε την πληρέστερη οργανωτική συγκρότηση του Κ.Ε.Κ, τη δημιουργία νέων αρμοδιοτήτων και τομέων ευθύνης, καθώς και τον ορισμό των υπευθύνων. Επιπρόσθετα προχώρησε στη μετονομασία του Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) του ΕΚΠΑ σε «Κέντρο Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης».

Κατά το 2016 η Σύγκλητος του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών αποφασίζει τη συγκρότηση του Κέντρου Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης του Πανεπιστημίου, ως Ανεξάρτητη Ακαδημαϊκή Μονάδα με βάση το Εθνικό και Ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο για τη Δια Βίου Μάθηση. Παράλληλα το ίδιο έτος συγκροτείται το Συμβούλιο του Κέντρου από εκπροσώπους των Σχολών με Πρόεδρο τον Αναπληρωτή Πρύτανη Ερευνητικής Πολιτικής και Ανάπτυξης και ορίζεται ο Διευθυντής του Κέντρου. Το επόμενο έτος η Σύγκλητος εγκρίνει τον Εσωτερικό Κανονισμό της νέας δομής.

Με βάση το Ν. 4485/4-8-2017, η Σύγκλητος το 2017 αποφασίζει να ιδρύσει το Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ βάσει των άρθρων 13 παρ. 2ιστ και 48 παρ. 1 του Ν. 4485/2017 και να καταργήσει το Κέντρο Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης (ΚΔΒΜ) στο οποίο είχαν ενσωματωθεί πλήρως οι προϋπάρχουσες από το 2000 σχετικές δομές του ΕΚΠΑ.

Σύμφωνα με την από 31-8-2017 απόφαση της Συγκλήτου του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών συγκροτήθηκε το Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης (Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) του Πανεπιστημίου ως Ανεξάρτητη Ακαδημαϊκή Μονάδα με βάση το εθνικό και ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο για τη Δια Βίου Μάθηση. Η Υπουργική απόφαση ίδρυσης του Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ. δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της

Κυβέρνησης τεύχος Β4, με αριθμ. 229715/Ζ1 και ημερομηνία 05 Ιανουαρίου του 2018 (ΦΕΚ 229715/Ζ1/05-01-2018, τ. Β4).

Το Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ διαθέτει **Κανονισμό Λειτουργίας** ο οποίος καθορίζει τους σκοπούς, τις αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης, όπου αυτές δεν προβλέπονται από τον νόμο, τη διάρθρωση του Κέντρου, τις διαδικασίες υποβολής και έγκρισης προγραμμάτων και έργων, τη μέθοδο αξιολόγησης, το μητρώο εκπαιδευτών, τις υποδομές και τους πόρους του Κέντρου, καθώς και ειδικότερα θέματα που αφορούν στην υλοποίηση των προγραμμάτων και τις συνεργασίες με τρίτους φορείς.

Συνοπτικά οι βασικοί άξονες του Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ. του ΕΚΠΑ είναι οι εξής:

- Ανάπτυξη Προγραμμάτων Επιμόρφωσης, Κατάρτισης και εν γένει Δια Βίου Μάθησης καθώς και Επιμορφωτικών σεμιναρίων.
- Ανάπτυξη Προγραμμάτων εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.
- Ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού.
- Σύναψη Προγραμματικών Συμφωνιών με τις Περιφέρειες και τους Δήμους, Εκπαιδευτικούς και Επαγγελματικούς φορείς, Κοινωφελή Ιδρύματα καθώς και άλλους Δημόσιους και μη Κρατικούς φορείς.
- Συμμετοχή σε Δράσεις Επιμόρφωσης Προσωπικού Επιχειρήσεων και Διαρθρωτικής Προσαρμογής.
- Δράσεις Υποστήριξης για την Ανάπτυξη της Κοινωνικής Οικονομίας.
- Πιστοποίηση Προσόντων.

Η δομή του Κέντρου

Η δομή του Κέντρου περιλαμβάνει τη Γραμματεία και τρία Γραφεία υποστήριξης των λειτουργιών του, ως εξής:

- Γραμματεία - Διοικητική Υποστήριξη: παρέχει υποστήριξη στις διαδικασίες ένταξης και υλοποίησης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και άλλων έργων του Κέντρου.

- Γραφείο διαδικασιών και διασφάλισης ποιότητας: υποστηρίζει την εφαρμογή των αποφάσεων του Συμβουλίου που σχετίζονται με τη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχόμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων.
- Γραφείο υποστήριξης ηλεκτρονικής μάθησης και ψηφιακής τεχνολογίας: υποστηρίζει το σύστημα ηλεκτρονικής τάξης, την πλατφόρμα για τα εξ αποστάσεως εκπαιδευτικά προγράμματα, όλα τα πληροφοριακά συστήματα, την ηλεκτρονική διακίνηση εγγράφων και την κεντρική ιστοσελίδα του Κέντρου.
- Γραφείο υποστήριξης συμβουλευτικής καθοδήγησης και προγραμμάτων για ευπαθείς κοινωνικά ομάδες: αναλαμβάνει την υποστήριξη των ενεργειών συμβουλευτικής καθοδήγησης και ανάπτυξης δράσεων και προγραμμάτων που απευθύνονται σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού (ΑμεΑ, παλιννοστούντες, μετανάστες, πρόσφυγες, μακροχρόνια άνεργοι, αιτούντες άσυλο, θύματα trafficking, θύματα ενδοοικογενειακής βίας, ομάδες με πολιτισμικές ή/και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες, χρήστες και πρώην χρήστες ουσιών, ανήλικοι παραβάτες, φυλακισμένοι, αποφυλακισμένοι, άστεγοι, άτομα ευρισκόμενα σε κατάσταση φτώχειας και απειλούμενα από φτώχεια κλπ).

Μέθοδος Υλοποίησης Προγραμμάτων

Τα προγράμματα που πραγματοποιούνται στο Κέντρο, ανάλογα με τη μέθοδο υλοποίησής τους, μπορεί να είναι:

- Δια ζώσης προγράμματα, τα οποία υλοποιούνται με δομημένο πρόγραμμα σπουδών, σε συγκεκριμένο χώρο με σαφή διάρκεια και ωρολόγιο πρόγραμμα.
- Εξ αποστάσεως προγράμματα, τα οποία υλοποιούνται αμιγώς με τη χρήση Μεθόδων εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης με ειδική πλατφόρμα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, εκπαιδευτικό υλικό κατάλληλα προσαρμοσμένο στη μέθοδο αυτή και κατάλληλες διαδικασίες αξιολόγησης και παρακολούθησης των εκπαιδευομένων.
- Μικτά προγράμματα με συνδυασμό δια ζώσης και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Το εκπαιδευτικό υλικό και ο τρόπος παρακολούθησης και αξιολόγησης είναι κατάλληλα προσαρμοσμένα και στις δυο μορφές μάθησης και χρησιμοποιείται ειδική πλατφόρμα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Το σχήμα οργάνωσης και λειτουργίας

Το σχήμα οργάνωσης και λειτουργίας του Κέντρου απαρτίζεται από τα εξής όργανα Διοίκησης:

- Τον Πρόεδρο
- Το Συμβούλιο
- Τους Επιστημονικούς Υπευθύνους των έργων

Πρόεδρος του Κέντρου είναι ο Αντιπρύτανης στον οποίο έχει ανατεθεί η σχετική αρμοδιότητα.

Το Συμβούλιο αποτελείται από:

1. Τον Πρόεδρο
2. Έναν (1) εκπρόσωπο κάθε Σχολής του Ιδρύματος. Οι εκπρόσωποι αυτοί με τους αναπληρωτές τους, ορίζονται από τη Σύγκλητο, μετά από σχετική πρόταση της Κοσμητείας της οικείας Σχολής, με τετραετή θητεία.
3. Τον Διευθυντή Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης, χωρίς δικαίωμα ψήφου.

2. Κύριοι προσανατολισμοί και εργαλεία της Ε.Ε. για την προώθηση της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση -Ανάλυση του ευρωπαϊκού πλαισίου ποιότητας για την Δια βίου Μάθηση.

2.1. Πλαίσιο ευρωπαϊκής πολιτικής για την ποιότητα στην Δια βίου Μάθηση

Η ευρωπαϊκή συνεργασία και οι πρωτοβουλίες για τη διασφάλιση της ποιότητας στη Δια βίου Μάθηση από τα αρχικά τους στάδια έδωσαν ιδιαίτερη έμφαση στο θέμα της διασφάλισης της ποιότητας σε επίπεδο παρόχου.

Το Κοινό Πλαίσιο Διασφάλισης Ποιότητας (Common Quality Assurance Framework – CQAF) το οποίο δημιουργήθηκε ως επιστέγασμα της Ευρωπαϊκής δραστηριότητας για τη διασφάλιση της ποιότητας, κυρίως σε ό,τι αφορά την Επαγγελματική Εκπαίδευση και κατάρτιση, πρότεινε ένα μεθοδολογικό πλαίσιο για την αυτοαξιολόγηση σε επίπεδο παρόχων.

Δεκατέσσερις (14) τομείς ποιότητας για τη διασφάλιση της ποιότητας των παρόχων προσδιορίστηκαν ως μέρος της ευρωπαϊκής διαδικασίας αξιολόγησης από ομοτίμους (European Peer Review) στο πλαίσιο ενός σχεδίου Leonardo da Vinci μεταξύ 2005 και 2008. Οι δεκατέσσερις αυτοί τομείς ποιότητας προτείνονται στους παρόχους Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης ως δείκτες παρακολούθησης (είτε Εσωτερικής είτε εξωτερικής αξιολόγησης).

Οι τομείς είναι:

1. Προγράμματα σπουδών
2. Μάθηση και διδασκαλία
3. Αξιολόγηση
4. Μαθησιακά αποτελέσματα και εκροές
5. Κοινωνικό περιβάλλον, πρόσβαση και ποικιλότητα
6. Διαχείριση και διοίκηση
7. Ηθική θεσμικών οργάνων και στρατηγική σχεδίαση
8. Υποδομές και οικονομικά πόροι
9. Κατανομή προσωπικού, πρόσληψη και εξέλιξη
10. Συνθήκες εργασίας του προσωπικού
11. Εξωτερικές σχέσεις και διεθνοποίηση
12. Κοινωνική συμμετοχή και αλληλεπίδραση
13. Η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου και
14. Διαχείριση ποιότητας και αξιολόγηση.

Παράλληλα, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (EuropeanNetworkforQualityAssuranceinVocationalEducationandTraining – ENQA-VET⁷) το οποίο δημιουργήθηκε το 2005 αποτέλεσε ένα δίκτυο συνεργασίας των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με στόχο την ανάπτυξη και εφαρμογή πρωτοβουλιών ενδυνάμωσης της κουλτούρας ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το έργο του ENQA-VET απέκτησε ιδιαίτερη σημασία μετά τη δημοσίευση της Σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με τη δημιουργία ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τη διασφάλιση ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (18/6/2009). Το Ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (Πλαίσιο EQAVET) αποτελεί μέρος της εν λόγω Σύστασης.

2.2. Παρουσίαση της Σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου 2009 για τη δημιουργία ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Η Σύσταση διατυπώθηκε στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού και της βελτίωσης των συστημάτων ΕΕΚ που αποτελεί στόχο της Στρατηγικής της Λισαβόνας από το 2000 και που αποσκοπεί στην αύξηση της δυνατότητας απασχόλησης των ατόμων, στην κοινωνική ενσωμάτωση, στη βελτίωση της πρόσβασης στη διά βίου μάθηση για όλους. Επιπλέον, η ένταση της όλης προσπάθειας συνδέεται με την επιδίωξη να καταστούν τα ευρωπαϊκά συστήματα ΕΕΚ παγκόσμιο σημείο αναφοράς για την ποιότητα (στόχος Συμβουλίου Βαρκελώνης, 2002) – (σημεία 1 και 2 της Σύστασης). Η Σύσταση δεν έχει δεσμευτικό χαρακτήρα και εφαρμόζεται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική. Δεν αντικαθιστά, ούτε καθορίζει τα εθνικά συστήματα διασφάλισης ποιότητας. Η Σύσταση δεν καθορίζει σύστημα ή προσέγγιση ποιότητας, παρέχει κοινές αρχές, κριτήρια, περιγραφές και δείκτες ποιότητας (σημείο 15 της Σύστασης).

⁷EuropeanNetworkforQualityAssuranceinVocationalEducationandTraining – ENQA-VET – www.engavet.eu

Όπως αναφέρεται στο κείμενο «οι στόχοι που θέτει η πολιτική εκπαίδευσης και κατάρτισης θα πρέπει να συμπληρώνουν διαρκώς περισσότερο τους στόχους της πολιτικής για την οικονομία και την αγορά εργασίας, ώστε να συνδυάζεται η κοινωνική συνοχή με την ανταγωνιστικότητα (σημείο 3 της Σύστασης).

Στο πλαίσιο της διαδικασίας της Κοπεγχάγης (Συνεργασία στον τομέα της ΕΕΚ - 2002) δημιουργήθηκε το κοινό πλαίσιο για τη διασφάλιση της ποιότητας (ΚΠΑΠ). Σύμφωνα με το πρόγραμμα εργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010» το ΚΠΑΠ για την ΕΕΚ (μαζί με το αντίστοιχο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση) «θα πρέπει να αποτελούν απόλυτες προτεραιότητες για την Ευρώπη» (σημείο 5 της Σύστασης). Από το 2005 και μετά το σχετικό Ευρωπαϊκό Δίκτυο (ENQA-VET) αποτελεί το φορέα που παρακολουθεί και υποστηρίζει τις σχετικές εξελίξεις. Το 2006 το ανακοινωθέν του Ελσίνκι επεσήμανε την ανάγκη ανάπτυξης κοινών ευρωπαϊκών εργαλείων διασφάλισης ποιότητας ειδικά για την ΕΕΚ βάσει αρχών που στηρίζονται στο ΚΠΑΠ (σημείο 8 της Σύστασης).

Η Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου 2009 για τη δημιουργία ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση θέτει τις κοινές ευρωπαϊκές κατευθύνσεις βάσει των οποίων τα κράτη μέλη θα υποστηρίζουν και θα παρακολουθούν τις πρωτοβουλίες σχετικά με την ποιότητα (σημείο 9 της Σύστασης).

Το πλαίσιο περιλαμβάνει ένα κύκλο εξασφάλισης και βελτίωσης της ποιότητας με στάδια σχεδιασμού, εφαρμογής, αξιολόγησης/εκτίμησης και επανεξέτασης της ΕΕΚ (βάσει των κειμένων του ENQA-VET) με την υποστήριξη κοινών κριτηρίων ποιότητας και ενδεικτικών περιγραφικών δεικτών (σημείο 10 της Σύστασης). Οι διαδικασίες παρακολούθησης καθώς και ο συνδυασμός εσωτερικών και εξωτερικών μηχανισμών αξιολόγησης θα πρέπει να καθορίζεται από τα κράτη μέλη. Θα πρέπει δε να περιλαμβάνει τη χρήση εργαλείων μέτρησης που να αποδεικνύουν την αποτελεσματικότητα.

Το πλαίσιο θα πρέπει να εφαρμόζεται σε επίπεδο συστήματος ΕΕΚ, επίπεδο παρόχων ΕΕΚ και επίπεδο απόκτησης προσόντων. Θα πρέπει επίσης να αποτελεί βάση για συνεργασία σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο (σημείο 11 της Σύστασης)

Επίσης, το πλαίσιο πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τις αρχές διασφάλισης ποιότητας που περιλαμβάνονται στη Σύσταση του ΕΚ για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Πλαισίου

Επαγγελματικών Προσόντων (2008)⁸ και θα πρέπει να υποστηρίζει την εφαρμογή του ΕΠΕΠ ιδιαίτερα ως προς την ποιότητα της πιστοποίησης των μαθησιακών αποτελεσμάτων (σημείο 14 της Σύστασης).

Η Σύσταση περιλαμβάνει προτροπές προς τα κράτη μέλη αναφορικά με τη λήψη πρακτικών μέτρων προώθησης του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τη Διασφάλιση Ποιότητας ΕΕΚ. Τα κράτη μέλη καλούνται:

- να χρησιμοποιήσουν και να αναπτύξουν ακόμα περισσότερο το ευρωπαϊκό πλαίσιο διασφάλισης ποιότητας και τα ειδικότερα μέρη του (κριτήρια, δείκτες, περιγραφές κ.λπ.).
- να καταρτίσουν έως 18/6/2011 το αργότερο, σχέδιο βελτίωσης των συστημάτων διασφάλισης ποιότητας σε εθνικό επίπεδο, με τη συμμετοχή κοινωνικών εταίρων και αυτοδιοίκησης.
- να συμμετέχουν ενεργά στο ENQA-VET.

⁸Παράρτημα ΙΙΙ της Σύστασης για το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων

Κοινές αρχές για τη διασφάλιση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων

Κατά την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων, η διασφάλιση της ποιότητας —που είναι αναγκαία για να εξασφαλιστεί η υπευθυνότητα και η βελτίωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να επιδιωχθεί σύμφωνα με τις ακόλουθες αρχές:

- οι πολιτικές και οι διαδικασίες για τη διασφάλιση ποιότητας πρέπει να είναι το έρεισμα όλων των βαθμίδων του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων,
- η διασφάλιση ποιότητας πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της εσωτερικής διοίκησης των ιδρυμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης,
- η διασφάλιση ποιότητας πρέπει να περιλαμβάνει τακτική αξιολόγηση των ιδρυμάτων, των προγραμμάτων τους ή των συστημάτων τους για τη διασφάλιση ποιότητας, από εξωτερικούς φορείς ή οργανισμούς παρακολούθησης,
- οι εξωτερικοί φορείς ή οργανισμοί παρακολούθησης που ασχολούνται με τη διασφάλιση ποιότητας πρέπει να υπόκεινται σε τακτική επιθεώρηση,
- η διασφάλιση ποιότητας πρέπει να περιλαμβάνει τις πτυχές του πλαισίου αναφοράς, των εισροών, της διεργασίας και των παραγόμενων, ενώ παράλληλα θα δίνει έμφαση στα παραγόμενα και στα μαθησιακά αποτελέσματα,
- τα συστήματα διασφάλισης ποιότητας πρέπει να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα στοιχεία:
 - ο σαφείς και μετρήσιμους στόχους και πρότυπα, κατευθύνσεις εφαρμογής, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής των ενδιαφερόμενων μερών,
 - κατάλληλους πόρους,
 - συνεπείς μεθόδους αξιολόγησης, οι οποίες να συνδυάζουν την αυτοαξιολόγηση με την εξωτερική επιθεώρηση,
 - μηχανισμούς και διαδικασίες ανατροφοδότησης για βελτίωση,
 - δυνατότητα πρόσβασης στα αποτελέσματα των αξιολογήσεων από μεγάλο αριθμό ατόμων,
- οι πρωτοβουλίες για τη διασφάλιση ποιότητας σε διεθνές, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο πρέπει να συντονίζονται προκειμένου να εξασφαλίζεται η γενική επισκόπηση, η συνοχή, η συνεργία και η πολυδιάστατη συστημική ανάλυση,
- η διασφάλιση ποιότητας πρέπει να αποτελεί συνεργατική διαδικασία σε όλο το φάσμα των βαθμίδων και των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, με τη συμμετοχή όλων των σχετικών ενδιαφερόμενων σε κάθε κράτος μέλος και σε ολόκληρη την Κοινότητα,
- οι προσανατολισμοί που δίνονται σε κοινοτικό επίπεδο για τη διασφάλιση ποιότητας μπορούν να αποτελέσουν σημεία αναφοράς για τις αξιολογήσεις και τη μάθηση μέσω ομοτίμων.

- να καθορίσουν το εθνικό σημείο αναφοράς για τη διασφάλιση ποιότητας στην ΕΕΚ, το οποίο πρέπει να προσεγγίσει τους ενδιαφερόμενους φορείς και να τους ενημερώσει, υποστηρίξει κ.ο.κ.
- να επανεξετάζουν ανά τετραετία τη διαδικασία εφαρμογής των συστημάτων διασφάλισης ποιότητας, βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων αναφοράς.

Η Σύσταση, τέλος, περιλαμβάνει δύο Παραρτήματα. Στο παράρτημα I αναφέρονται κριτήρια ποιότητας και ενδεικτικές περιγραφές ανά φάση του κύκλου ποιότητας.

Παράρτημα Ι

Κριτήρια ποιότητας	Ενδεικτικοί περιγραφείς σε επίπεδο συστημάτων ΕΕΚ	Ενδεικτικοί περιγραφείς σε επίπεδο παροχών ΕΕΚ
Ο σχεδιασμός αντικατοπτρίζει το στρατηγικό όραμα που συμμερίζονται οι ενδιαφερόμενοι και περιλαμβάνει σαφείς βραχυπρόθεσμους/ μακροπρόθεσμους στόχους, ενέργειες και δείκτες.	Οι σκοποί/στόχοι της ΕΕΚ περιγράφονται σε βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βάση και συνδέονται με τους ευρωπαϊκούς στόχους.	Οι ευρωπαϊκοί, εθνικοί και περιφερειακοί βραχυπρόθεσμοι και μακροπρόθεσμοι στόχοι της ΕΕΚ αντικατοπτρίζονται στους στόχους που θέτουν οι πάροχοι ΕΕΚ σε τοπικό επίπεδο.
	Οι ενδιαφερόμενοι φορείς συμμετέχουν στον ορισμό των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων της ΕΕΚ σε διάφορα επίπεδα.	Καθορίζονται και παρακολουθούνται σαφείς βραχυπρόθεσμοι και μακροπρόθεσμοι στόχοι και σκοποί.
	Οι στόχοι καθορίζονται και παρακολουθούνται μέσω ειδικών δεικτών (κριτήρια επιτυχίας).	Συνεχίζονται οι διαβουλεύσεις με τους σχετικούς φορείς με σκοπό τον εντοπισμό ειδικών τοπικών και μεμονωμένων αναγκών.
	Έχουν δημιουργηθεί μηχανισμοί και διαδικασίες για τον εντοπισμό των αναγκών κατάρτισης.	Έχουν ανατεθεί σαφώς οι αρμοδιότητες όσον αφορά τη διαχείριση και την ανάπτυξη ποιότητας.
	Χαράσσεται πολιτική ενημέρωσης για να εξασφαλισθεί η βέλτιστη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων, με την επιφύλαξη εθνικών και περιφερειακών απαιτήσεων για την προστασία των δεδομένων.	Το προσωπικό συμμετέχει σε αρχικό στάδιο στο σχεδιασμό, και όσον αφορά την ανάπτυξη ποιότητας.

Κριτήρια ποιότητας	Ενδεικτικοί περιγραφείς σε επίπεδο συστημάτων ΕΕΚ	Ενδεικτικοί περιγραφείς σε επίπεδο παροχών ΕΕΚ
	Έχουν καθορισθεί πρότυπα και κατευθυντήριες γραμμές για την αναγνώριση, επικύρωση και πιστοποίηση των δεξιοτήτων των προσώπων.	Οι πάροχοι σχεδιάζουν πρωτοβουλίες συνεργασίας με άλλους παρόχους ΕΕΚ
		Οι σχετικοί φορείς συμμετέχουν στη διαδικασία ανάλυσης των αναγκών σε τοπικό επίπεδο.
		Οι πάροχοι εφαρμόζουν σαφές και διαφανές σύστημα ποιότητας
Τα σχέδια εφαρμογής έχουν καταρτισθεί με τη συνεργασία των ενδιαφερόμενων και περιλαμβάνουν ρητές αρχές.	Τα σχέδια εφαρμογής καταρτίζονται σε συνεργασία με κοινωνικούς εταίρους, παρόχους ΕΕΚ και άλλους σχετικούς φορείς στα διάφορα επίπεδα.	Οι πόροι ευθυγραμμίζονται / χορηγούνται εσωτερικά με τον κατάλληλο τρόπο, με σκοπό να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί στα σχέδια εφαρμογής.
	Τα σχέδια εφαρμογής εξετάζουν, μεταξύ άλλων, τους απαιτούμενους πόρους, την ικανότητα των χρηστών και τα απαραίτητα μέσα και κατευθυντήριες γραμμές υποστήριξης.	Σχετικές συνεργασίες χωρίς αποκλεισμούς στηρίζονται για την εφαρμογή των σχεδιαζόμενων ενεργειών.
	Καταρτίζονται κατευθυντήριες γραμμές και πρότυπα προς εφαρμογή σε διάφορα επίπεδα.	Το στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του προσωπικού προσδιορίζει τις ανάγκες κατάρτισης εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών.
	Τα σχέδια εφαρμογής περιλαμβάνουν ειδική στήριξη όσον αφορά την κατάρτιση εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών.	Το προσωπικό καταρτίζεται τακτικά και συνεργάζεται με σχετικούς εξωτερικούς ενδιαφερόμενους φορείς για τη στήριξη της δημιουργίας ικανοτήτων και της βελτίωσης της ποιότητας και την αύξηση των επιδόσεων.

Κριτήρια ποιότητας	Ενδεικτικοί περιγραφείς σε επίπεδο συστημάτων ΕΕΚ	Ενδεικτικοί περιγραφείς σε επίπεδο παροχών ΕΕΚ
	Οι ευθύνες των παρόχων ΕΕΚ στη διαδικασία εφαρμογής περιγράφονται ρητώς και καθίστανται διαφανείς.	
	Καταρτίζεται εθνικό ή/και περιφερειακό πλαίσιο διασφάλισης της ποιότητας, το οποίο περιλαμβάνει κατευθυντήριες γραμμές και πρότυπα ποιότητας σε επίπεδο παρόχων, με σκοπό την προώθηση της συνεχούς βελτίωσης και της αυτορρύθμισης.	
Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και των διαδικασιών διενεργείται τακτικά και στηρίζεται σε μετρήσιμα στοιχεία.	Καταρτίζεται μεθοδολογία αξιολόγησης, η οποία καλύπτει την εσωτερική και την εξωτερική αξιολόγηση.	Η αυτοαξιολόγηση διενεργείται περιοδικά εντός εθνικών και περιφερειακών κανονισμών / πλαισίων ή με την πρωτοβουλία των παρόχων ΕΕΚ.
	Η συμμετοχή των ενδιαφερομένων στις διαδικασίες παρακολούθησης και αξιολόγησης είναι συμφωνημένη και περιγράφεται με σαφήνεια.	Η αξιολόγηση και η επανεξέταση καλύπτουν τις διαδικασίες και τα αποτελέσματα της εκπαίδευσης, συμπεριλαμβάνοντας την εκτίμηση της ικανοποίησης του εκπαιδευόμενου, όπως επίσης και της επιδόσεις και την ικανοποίηση του προσωπικού.
	Τα εθνικά / περιφερειακά πρότυπα και διαδικασίες για τη βελτίωση και τη διασφάλιση της ποιότητας είναι σχετικά και ανάλογα με τις ανάγκες του τομέα.	Η αξιολόγηση και η επανεξέταση περιλαμβάνουν κατάλληλους και αποτελεσματικούς μηχανισμούς για τη συμμετοχή εσωτερικών και εξωτερικών ενδιαφερόμενων φορέων.
	Τα συστήματα υπόκεινται σε αυτοαξιολόγηση και σε εσωτερική και εξωτερική επιθεώρηση, κατά περίπτωση.	Εφαρμόζονται συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης.
	Εφαρμόζονται συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης.	

Κριτήρια ποιότητας	Ενδεικτικοί περιγραφείς σε επίπεδο συστημάτων ΕΕΚ	Ενδεικτικοί περιγραφείς σε επίπεδο παροχών ΕΕΚ
Επανεξέταση	Χρησιμοποιούνται δείκτες επιδόσεων.	
	Πραγματοποιείται σχετική, τακτική και συνεκτική συλλογή δεδομένων, ώστε να εκτιμάται η επιτυχία και να εντοπίζονται οι τομείς προς βελτίωση. Καταρτίζονται κατάλληλες μεθοδολογίες συλλογής δεδομένων, π.χ. ερωτηματολόγια και δείκτες / μετρήσιμα στοιχεία.	
	Καθορίζονται σε όλα τα επίπεδα διαδικασίες, μηχανισμοί και μέσα για τη διενέργεια επανεξέτασης.	Συλλέγεται η γνώμη των εκπαιδευομένων σχετικά με την ατομική τους μαθησιακή εμπειρία και το μαθησιακό και διδακτικό τους περιβάλλον. Τούτο χρησιμοποιείται μαζί με τη γνώμη των εκπαιδευτικών για τον προσδιορισμό περαιτέρω ενεργειών.
	Οι διαδικασίες επανεξετάζονται τακτικά και καταρτίζονται σχέδια δράσης για αλλαγές. Τα συστήματα προσαρμόζονται ανάλογα.	Δημοσιοποιούνται ευρέως πληροφορίες σχετικά με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης
	Δημοσιοποιούνται πληροφορίες σχετικά με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.	Οι διαδικασίες για την ανατροφοδότηση και την επανεξέταση εντάσσονται σε μια στρατηγική μαθησιακή διαδικασία στο πλαίσιο του οργανισμού.
		Τα αποτελέσματα της διαδικασίας αξιολόγησης εξετάζονται με τους σχετικούς φορείς και εφαρμόζονται κατάλληλα σχέδια δράσης.

Στο Παράρτημα II παρουσιάζονται οι δείκτες αναφοράς που προτείνεται να χρησιμοποιηθούν ως «εργαλειοθήκη» από την οποία οι διάφοροι χρήστες μπορούν να επιλέγουν τους δείκτες που θεωρούν πιο σημαντικούς για τις απαιτήσεις των ιδιαίτερων συστημάτων.

Δείκτες (πιο αναλυτικά κατωτέρω)

1. Χρησιμότητα των συστημάτων διασφάλισης ποιότητας για τους φορείς παροχής ΕΕΚ
2. Επένδυση στην κατάρτιση εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών
3. Ποσοστό συμμετοχής στα προγράμματα ΕΕΚ
4. Ποσοστό ολοκλήρωσης στα προγράμματα ΕΕΚ
5. Ποσοστό εύρεσης εργασίας
6. Χρησιμοποίηση των αποκτηθεισών δεξιοτήτων στον χώρο εργασίας
7. Ποσοστό ανεργίας
8. Επικράτηση των ευάλωτων ομάδων
9. Μηχανισμοί καθορισμού των αναγκών κατάρτισης στην αγορά εργασίας
10. Σχήματα που χρησιμοποιούνται για την προώθηση καλύτερης πρόσβασης στην ΕΕΚ

Παράρτημα ΙΙ

Ο πίνακας δεικτών που ακολουθεί δεν περιλαμβάνει συγκεντρωτικούς δείκτες σε εθνικό επίπεδο για τους οποίους δεν υφίστανται στοιχεία ή είναι δύσκολο να αποκτηθούν. Η συγκέντρωση τέτοιων συγκεντρωτικών δεικτών σε εθνικό επίπεδο μπορεί να γίνει σε μεταγενέστερο στάδιο κατόπιν κοινής συμφωνίας μεταξύ των κρατών μελών, της Επιτροπής και του δικτύου του ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας.

Δείκτης	Τύπος δείκτη	Σκοπός της πολιτικής
Γενικοί δείκτες διασφάλισης της ποιότητας		
Αριθ. 1		
Χρησιμότητα των συστημάτων διασφάλισης της ποιότητας για τους παρόχους ΕΕΚ:		
α) Μερίδιο παρόχων που εφαρμόζουν εσωτερικά συστήματα διασφάλισης της ποιότητας τα οποία καθορίζονται από τη νομοθεσία ή με δική τους πρωτοβουλία β) Μερίδιο διαπιστευμένων παρόχων ΕΕΚ	Δείκτης πλαισίου / εισροών	Προώθηση του πνεύματος βελτίωσης της ποιότητας σε επίπεδο παρόχων ΕΕΚ Αύξηση της διαφάνειας όσον αφορά την ποιότητα της κατάρτισης. Βελτίωση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης ως προς την παροχή κατάρτισης.
Αριθ. 2		
Επενδύσεις στην κατάρτιση εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών:		

α) Μερίδιο των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών που συμμετέχουν σε περαιτέρω κατάρτιση β) Ποσό των κονδυλίων που επενδύονται	Δείκτης εισροών / διαδικασίες	Οι εκπαιδευτικοί και εκπαιδευτές υποβοηθούνται να γίνουν κύριοι της διαδικασίας ανάπτυξης της ποιότητας στην ΕΕΚ. Βελτίωση της ανταπόκρισης της ΕΕΚ στη μεταβαλλόμενη ζήτηση της αγοράς εργασίας. Αύξηση της ικανότητας μάθησης κατ' άτομο Βελτίωση των επιτευγμάτων του εκπαιδευόμενου.
Δείκτες που στηρίζουν τους στόχους των πολιτικών ΕΕΚ όσον αφορά την ποιότητα		
Αριθ. 3		
Ποσοστό συμμετοχής προγραμμάτων ΕΕΚ:		
Αριθμός συμμετεχόντων σε προγράμματα ΕΕΚ ⁽¹⁾ , σύμφωνα με τον τύπο του προγράμματος και τα επιμέρους κριτήρια ⁽²⁾	Δείκτης εισροών / διαδικασίας / εκροών	Συλλογή βασικών στοιχείων σε επίπεδο συστημάτων και παρόχων σχετικά με την ελκυστικότητα της ΕΕΚ Επιδώση στήριξης με σκοπό τη μεγαλύτερη πρόσβαση στην ΕΕΚ, συμπεριλαμβανομένων των μειονεκτουσών ομάδων.
Αριθ. 4		
Ποσοστό ολοκλήρωσης στα προγράμματα ΕΕΚ:		
Αριθμός προσώπων που ολοκλήρωσαν επιτυχώς / εγκατέλειψαν προγράμματα ΕΕΚ, σύμφωνα με τον τύπο του προγράμματος και τα επιμέρους κριτήρια.	Δείκτης διαδικασίας / εκροών / αποτελεσμάτων	Συλλογή βασικών στοιχείων για τις εκπαιδευτικές επιτυχίες και την ποιότητα των διαδικασιών κατάρτισης Υπολογισμός ποσοστών εγκατάλειψης σε σύγκριση με τα ποσοστά συμμετοχής σε προγράμματα ΕΕΚ Στήριξη της επιτυχούς ολοκλήρωσης ως ενός από τους κύριους στόχους της ποιότητας στην ΕΕΚ Στήριξη της παροχής προσαρμοσμένης κατάρτισης, και για τις μειονεκτούσες ομάδες

Δείκτης	Τύπος δείκτη	Σκοπός της πολιτικής
Αριθ. 5		
Ποσοστό εξεύρεσης εργασίας σε προγράμματα ΕΕΚ:		
α) Προορισμός των εκπαιδευομένων ΕΕΚ σε ορισμένη χρονική στιγμή μετά την ολοκλήρωση της κατάρτισης, σύμφωνα με τον τύπο του προγράμματος και τα επιμέρους κριτήρια ⁽³⁾ β) Μερίδιο απασχολούμενων εκπαιδευομένων σε ορισμένη χρονική στιγμή μετά την ολοκλήρωση της κατάρτισης, σύμφωνα με τον τύπο του προγράμματος και τα επιμέρους κριτήρια.	Δείκτης αποτελεσμάτων	Στήριξη της δυνατότητας απασχόλησης Βελτίωση της ανταπόκρισης της ΕΕΚ στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας Στήριξη της παροχής προσαρμοσμένης κατάρτισης, και για τις μειονεκτούσες ομάδες
Αριθ. 6		
Χρήση των δεξιοτήτων στο χώρο εργασίας:		
α) Στοιχεία σχετικά με τη θέση εργασίας που απέκτησαν τα άτομα μετά την ολοκλήρωση της κατάρτισης, σύμφωνα με τον τύπο του προγράμματος και τα επιμέρους κριτήρια β) Ποσοστό ικανοποίησης των εργαζομένων και των εργοδοτών σε σχέση με τις δεξιότητες και τις ικανότητες που αποκτήθηκαν	Δείκτης αποτελεσμάτων (Μείγμα ποιοτικών και ποσοτικών στοιχείων)	Αύξηση της δυνατότητας απασχόλησης Βελτίωση της ανταπόκρισης της ΕΕΚ στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας Στήριξη της παροχής προσαρμοσμένης κατάρτισης, και για τις μειονεκτούσες ομάδες
Στοιχεία πλαισίου		
Αριθ. 7		
Ποσοστό ανεργίας ⁽⁴⁾ σύμφωνα με επιμέρους κριτήρια	Δείκτης πλαισίου	Βασικά στοιχεία για τη λήψη αποφάσεων πολιτικής σε επίπεδο συστημάτων ΕΕΚ
Αριθ. 8		

Επικράτηση ευάλωτων ομάδων:		
α) Ποσοστό των συμμετεχόντων στην ΕΕΚ που έχουν ταξινομηθεί ως μειονεκτικές ομάδες (σε καθορισμένη περιφέρεια ή σε συγκεκριμένο χώρο απασχόλησης) με βάση την ηλικία και το φύλο β) Ποσοστό επιτυχίας μειονεκτικών ομάδων με βάση την ηλικία και το φύλο	Δείκτης πλαισίου	Βασικά στοιχεία για τη λήψη αποφάσεων πολιτικής σε επίπεδο συστημάτων ΕΕΚ. Στήριξη της πρόσβασης σε ΕΕΚ μειονεκτουσών ομάδων Στήριξη της παροχής κατάρτισης προσαρμοσμένης στις ανάγκες και ιδιαιτερότητες των μειονεκτουσών ομάδων.
Αριθ. 9		
Μηχανισμοί για τον καθορισμό των αναγκών κατάρτισης στην αγορά εργασίας:		
α) Στοιχεία σχετικά τους μηχανισμούς για τον εντοπισμό των μεταβαλλόμενων απαιτήσεων σε διάφορα επίπεδα β) Απόδειξη της αποτελεσματικότητάς τους	Δείκτης πλαισίου / εισροών (ποιοτικά στοιχεία)	Βελτίωση της ανταπόκρισης της ΕΕΚ στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας. Στήριξη της δυνατότητας απασχόλησης
Αριθ. 10		
Συστήματα για την προώθηση καλύτερης πρόσβασης στην ΕΕΚ:		
α) Στοιχεία για τα υφιστάμενα συστήματα σε διάφορα επίπεδα β) Απόδειξη της αποτελεσματικότητάς τους	Δείκτης διαδικασίας (ποιοτικά στοιχεία)	Προώθηση της πρόσβασης στην ΕΕΚ, συμπεριλαμβανομένων των μειονεκτουσών ομάδων Στήριξη της παροχής προσαρμοσμένης κατάρτισης

⁽¹⁾ Για την αρχική επαγγελματική κατάρτιση (ΑΕΚ): απαιτείται διάστημα έξι εβδομάδων κατάρτισης πριν ο εκπαιδευόμενος να θεωρηθεί ως συμμετέχων.

Για τη δια βίου μάθηση (ΔΒΜ): ποσοστό του πληθυσμού που γίνεται δεκτό σε επίσημα προγράμματα ΕΕΚ.

- ⁽²⁾ Επιπλέον των βασικών στοιχείων για το φύλο και την ηλικία, μπορούν να εφαρμόζονται άλλα κοινωνικά κριτήρια, για παράδειγμα σχετικά με όσους εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, τις υψηλότερες εκπαιδευτικές επιτυχίες, τους μετανάστες, τα άτομα με αναπηρία, τη διάρκεια του χρόνου ανεργίας.
- ⁽³⁾ Για την ΑΕΚ: συμπεριλαμβάνονται στοιχεία για τον προορισμό όσων εγκαταλείπουν πρόωρα την κατάρτισης.
- ⁽⁴⁾ Ορισμός σύμφωνα με τη ΔΟΕ και τον ΟΟΣΑ: άτομα ηλικίας 15-74 ετών χωρίς απασχόληση, που αναζητούν ενεργά εργασία και είναι έτοιμα να εργαστούν.

2.3 Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και οι κατευθυντήριες γραμμές του για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Διασφάλισης Ποιότητας στη Δια βίου Μάθηση

Βασικές προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Δικτύου

Το ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας για τη Δια βίου Μάθηση παρέχει ένα πανευρωπαϊκό σύστημα το οποίο βοηθά τα κράτη μέλη και τους ενδιαφερόμενους φορείς να τεκμηριώνουν, να αναπτύσσουν, να παρακολουθούν, να αξιολογούν και να βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα της παροχής της Δια βίου Μάθησης και των πρακτικών διαχείρισης της ποιότητας.

Δύναται να εφαρμοστεί τόσο σε συστημικό επίπεδο όσο και σε παρόχους Δια βίου Μάθησης και μπορεί επομένως να χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της παροχής της Δια βίου Μάθησης. Είναι προσαρμόσιμο στα διάφορα εθνικά συστήματα και μπορεί να χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική.

Το Πλαίσιο συμπληρώνει τις προσπάθειες σχετικά με τις πτυχές διασφάλισης της ποιότητας του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων (EQF) και το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πιστωτικών Μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ECVET). Βασίζεται σε παλαιότερες πρωτοβουλίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με τα συστήματα διασφάλισης της ποιότητας (όπως το Κοινό Πλαίσιο Διασφάλισης Ποιότητας - CQAF και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Διασφάλισης Ποιότητας στην ΕΕΚ - ENQA-VET).

Το EQAVET:

- Περιλαμβάνει την ανάγκη για τακτική παρακολούθηση (με τη συμμετοχή μηχανισμών εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης) και την υποβολή εκθέσεων προόδου·
- Χρησιμοποιεί κοινά κριτήρια ποιότητας και ενδεικτικούς περιγραφικούς δείκτες για τη στήριξη των ρυθμίσεων παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων·
- Τονίζει τη σημασία κοινών δεικτών για τη στήριξη της αξιολόγησης, της παρακολούθησης και της διασφάλισης της ποιότητας των συστημάτων και παρόχων ΕΕΚ·
- Συνοδεύεται από ένα σύνολο δέκα δεικτών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως «εργαλειοθήκη» από τις χώρες που εργάζονται για την προσαρμογή και την ανάπτυξη των συστημάτων ΕΕΚ. Οι δείκτες δεν έχουν σχεδιαστεί για τη συγκριτική

αξιολόγηση αλλά μάλλον για την υποστήριξη μιας κουλτούρας διασφάλισης της ποιότητας στην ΕΕΚ.

Οι δείκτες και οι δομικές ενότητες του EQAVET

Το σύνολο των δέκα δεικτών του EQAVET αποτελεί μια επιλογή από το συνολικό δυνατό εύρος δεικτών που σχετίζονται με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, και βασίζεται στην υποκείμενη θεωρητική και πολιτική κατανόηση των σημαντικότερων τύπων επιπτώσεων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Οι δείκτες παρέχουν\ τη δυνατότητα να υιοθετηθεί μια ολιστική προσέγγιση για την αξιολόγηση των εργαλείων/συστημάτων διασφάλισης της ποιότητας λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη το πλαίσιο και τις ανάγκες του κάθε ενδιαφερόμενου.

Οι δείκτες του EQAVET συνοπτικά είναι οι εξής:

Δείκτης 1. Συνάφεια των συστημάτων διασφάλισης ποιότητας για τους παρόχους ΕΕΚ

A) Μεριδίο παρόχων που εφαρμόζουν εσωτερικά συστήματα διασφάλισης της ποιότητας που ορίζονται είτε με νόμο / είτε με δική τους πρωτοβουλία.

B) Μεριδίο των πιστοποιημένων παρόχων ΕΕΚ.

Δείκτης 2. Επενδύσεις στην κατάρτιση εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών

A) Μεριδίο εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών που συμμετέχουν σε περαιτέρω κατάρτιση.

B) Ποσό των επενδεδυμένων κεφαλαίων.

Δείκτης 3. Ποσοστό συμμετοχής στα προγράμματα ΕΕΚ

Αριθμός συμμετεχόντων σε προγράμματα ΕΕΚ, ανάλογα με τον τύπο του προγράμματος και μεμονωμένα κριτήρια⁹.

Δείκτης 4. Ποσοστό ολοκλήρωσης στα προγράμματα ΕΕΚ

Αριθμός ατόμων που ολοκλήρωσαν επιτυχώς ή εγκατέλειψαν το πρόγραμμα, ανάλογα με το είδος του προγράμματος και μεμονωμένα κριτήρια.

Δείκτης 5. Ποσοστό τοποθέτησης στα προγράμματα ΕΕΚ

⁹ Εκτός από τις βασικές πληροφορίες σχετικά με το φύλο και την ηλικία, θα μπορούσαν να εφαρμοστούν και άλλα κοινωνικά κριτήρια, π.χ. άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, υψηλότερα εκπαιδευτικά επιτεύγματα, μετανάστες, άτομα με ειδικές ανάγκες, διάρκεια ανεργίας κλπ.

A) Προορισμός των μαθητών της ΕΕΚ σε καθορισμένο χρονικό σημείο μετά την ολοκλήρωση της κατάρτισης, ανάλογα με το είδος του προγράμματος και μεμονωμένα κριτήρια.

B) Μεριδίο των απασχολούμενων εκπαιδευόμενων σε καθορισμένο χρονικό σημείο μετά την ολοκλήρωση της κατάρτισης, ανάλογα με το είδος του προγράμματος και μεμονωμένα κριτήρια.

Δείκτης 6. Αξιοποίηση των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν στο χώρο εργασίας

A) Πληροφορίες σχετικά με το επάγγελμα που αποκτήθηκαν από τα άτομα μετά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης, ανάλογα με το είδος της κατάρτισης και μεμονωμένα κριτήρια.

B) Ποσοστό ικανοποίησης των ατόμων και των εργοδοτών που έχουν αποκτήσει δεξιότητες / ικανότητες.

Δείκτης 7. Ποσοστό ανεργίας

Ορισμός σύμφωνα με το ILO και τον ΟΟΣΑ: άτομα 15-74 χωρίς εργασία, τα οποία αναζητούν ενεργά απασχόληση και είναι έτοιμα να εργαστούν.

Δείκτης 8. Συχνότητα ευάλωτων ομάδων

A) το ποσοστό των συμμετεχόντων στην ΕΕΚ που ταξινομούνται ως μειονεκτούσες ομάδες (σε καθορισμένη περιοχή) ανάλογα με την ηλικία και το φύλο ·

B) Ποσοστό επιτυχίας των μειονεκτουσών ομάδων ανάλογα με την ηλικία και το φύλο.

Δείκτης 9. Μηχανισμοί για τον εντοπισμό των αναγκών κατάρτισης στην αγορά εργασίας

A) πληροφορίες σχετικά με τους μηχανισμούς που δημιουργούνται για τον εντοπισμό των μεταβαλλόμενων αναγκών σε διάφορα επίπεδα·

B) Απόδειξη της αποτελεσματικότητάς τους.

Δείκτης 10. Στρατηγική για την προώθηση καλύτερης πρόσβασης στην ΕΕΚ

A) πληροφορίες σχετικά με τα υφιστάμενα συστήματα σε διάφορα επίπεδα·

B) Απόδειξη της αποτελεσματικότητάς τους.

Επιπρόσθετα η ανάλυση των πολιτικών διασφάλισης ποιότητας των παρόχων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη, οι οποίες είναι σύμφωνες

με το Πλαίσιο EQAVET, έχει καταδείξει έξι (6) ανεξάρτητες δομικές ενότητες. Οι έξι αυτές δομικές ενότητες αλληλοστηρίζονται, αλληλοσυμπληρώνονται και βασίζονται στις ενδεικτικές περιγραφές και τους δείκτες του EQAVET. Οι δομικές ενότητες παρέχουν καθοδήγηση μέσα από τον προσδιορισμό βασικών δραστηριοτήτων οι οποίες μπορούν να βελτιώσουν τις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας, σύμφωνα με το Πλαίσιο EQAVET και είναι οι εξής:

1. Εξασφάλιση της ύπαρξης μιας κουλτούρας διοίκησης που να εστιάζει στη διασφάλιση ποιότητας.
2. Ανάπτυξη πολιτικών που ανταποκρίνονται στις συνθήκες του κάθε παρόχου.
3. Ανάπτυξη μιας κουλτούρας αυτοαξιολόγησης.
4. Στήριξη της κατάρτισης του προσωπικού αναφορικά με τη διασφάλιση ποιότητας.
5. Χρήση δεδομένων και ανατροφοδότησης για τη βελτίωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
6. Εξασφάλιση ότι η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση βασίζεται στη συμμετοχή εξωτερικών και εσωτερικών παραγόντων.

Οι δομικές ενότητες αποτελούν μέρος του διαδικτυακού εργαλείου Κύκλου Ποιότητας του EQAVET. Πρόκειται για ένα λογισμικό που σχεδιάστηκε για να στηρίξει την υλοποίηση διαδικασιών και ενεργειών που εναρμονίζονται με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς Διασφάλισης Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Πλαίσιο EQAVET), τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο παρόχου.¹⁰

2.4. Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων (EQF) και Διασφάλιση ποιότητας

Στόχος του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων (ΕΠΠ) για τη διά βίου μάθηση είναι η βελτίωση της διαφάνειας, της συγκρισιμότητας και της δυνατότητας μεταφοράς των προσόντων. Το ΕΠΠ δημιουργήθηκε το 2008 ως ένα κοινό πλαίσιο αναφοράς προσόντων, εκφραζόμενο ως μαθησιακά αποτελέσματα με κλιμακούμενα επίπεδα επάρκειας. Το πλαίσιο αυτό χρησιμεύει ως μηχανισμός «μετάφρασης» μεταξύ των διαφόρων συστημάτων προσόντων και των επιπέδων τους. Σκοπός του είναι να

¹⁰Η πρόσβαση στο εργαλείο είναι δυνατή μέσω του Διαδικτύου από την ιστοσελίδα του δικτύου EQAVET, στη διεύθυνση www.eqavet.eu

ωφεληθούν οι διδασκόμενοι, οι εργαζόμενοι, τα άτομα που αναζητούν εργασία, οι εργοδότες, τα συνδικάτα, οι φορείς παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης, οι φορείς αναγνώρισης προσόντων, οι κυβερνητικές αρχές και οι διεθνείς οργανισμοί.

Σύμφωνα με το ΕΠΠ, ως προσόν νοείται *«το επίσημο αποτέλεσμα μιας διαδικασίας αξιολόγησης και επικύρωσης, το οποίο επιτυγχάνεται όταν ο αρμόδιος φορέας διαπιστώνει ότι ένα άτομο έχει επιτύχει μαθησιακά αποτελέσματα που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες προδιαγραφές»*.

Η σύσταση σχετικά με το ΕΠΠ αναθεωρήθηκε το 2017 ώστε το πλαίσιο να προσαρμοστεί στη σημερινή πραγματικότητα και να μπορεί να ανταποκριθεί στις αυριανές προκλήσεις. Η αναθεώρηση διατήρησε τους κύριους στόχους που συμφωνήθηκαν πριν από μια δεκαετία για τη δημιουργία διαφάνειας και αμοιβαίας εμπιστοσύνης στο τοπίο των προσόντων στην Ευρώπη. Η αναθεώρηση ήταν μία από τις 10 βασικές δράσεις της νέας ατζέντας δεξιοτήτων για την Ευρώπη, η οποία αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας και της συνάφειας της κατάρτισης, στην προβολή των δεξιοτήτων, και στη βελτίωση της πληροφόρησης για τις δεξιότητες. Όπως υποδηλώνει το όνομά του, το ΕΠΠ είναι επίσης ένα από τα πλαίσια που συμβάλλει στην τήρηση των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η πρώτη από τις 20 αρχές του πυλώνα ορίζει ότι κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση, προκειμένου να διατηρήσει και να αποκτήσει δεξιότητες που θα του επιτρέψουν να συμμετέχει πλήρως στην κοινωνία και να διαχειρίζεται με επιτυχία τις αλλαγές στην αγορά εργασίας¹¹.

Η σύσταση του 2017 ενίσχυσε τις αρχές διασφάλισης της ποιότητας του ΕΠΠ, οι οποίες έχουν ως εξής:

Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα προσόντα με επίπεδο ΕΠΠ είναι σύμφωνα με τις κοινές αρχές διασφάλισης της ποιότητας που προβλέπονται στο παράρτημα IV, με την επιφύλαξη των εθνικών αρχών διασφάλισης της ποιότητας που ισχύουν για τα εθνικά προσόντα.

Το κριτήριο συσχέτισης με τα επίπεδα 5 και 6 του ΕΠΠ αφορούν τη διασφάλιση της ποιότητας. Το κριτήριο 5 ζητεί τα εθνικά συστήματα διασφάλισης της ποιότητας για

¹¹Ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων: στήριξη της μαθησιακής, εργασιακής και διασυννοριακής κινητικότητας, ISBN 978-92-76-02734-8, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2019.

την εκπαίδευση και την κατάρτιση να αναφέρονται στα εθνικά πλαίσια ή συστήματα προσόντων και να συνάδουν με τις αρχές για τη διασφάλιση της ποιότητας, όπως αυτές καθορίζονται στο παράρτημα IV της εν λόγω σύστασης. Το κριτήριο 6 ορίζει ότι η διαδικασία συσχέτισης περιλαμβάνει τη ρητή βεβαίωση των αρμόδιων για τη διασφάλιση της ποιότητας φορέων ότι η έκθεση συσχέτισης είναι σύμφωνη με τις σχετικές εθνικές ρυθμίσεις, διατάξεις και πρακτικές για τη διασφάλιση της ποιότητας. Το παράρτημα IV της σύστασης για το ΕΠΠ περιέχει 10 αρχές διασφάλισης της ποιότητας προσόντων που εντάσσονται στα εθνικά πλαίσια ή συστήματα επαγγελματικών προσόντων τα οποία συσχετίζονται με το ΕΠΠ. Οι εν λόγω αρχές ορίζουν ότι όλα τα προσόντα με επίπεδο ΕΠΠ θα πρέπει να διαθέτουν διασφάλιση ποιότητας προκειμένου να ενισχύεται η εμπιστοσύνη στο επίπεδο και στην ποιότητά τους. Οι αρχές αυτές είναι συμβατές με τα δύο υφιστάμενα ευρωπαϊκά πλαίσια για τη διασφάλιση της ποιότητας: το πλαίσιο ευρωπαϊκών προτύπων και κατευθυντηρίων γραμμών (ESG) για τη διασφάλιση της ποιότητας στον ευρωπαϊκό χώρο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και το ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας στην ΕΕΚ (EQAVET).

Αρχές διασφάλισης της ποιότητας των προσόντων με επίπεδο ΕΠΠ

Σύμφωνα με τις εθνικές περιστάσεις και λαμβανομένων υπόψη των κλαδικών διαφορών, η διασφάλιση της ποιότητας των προσόντων με επίπεδο ΕΠΠ θα πρέπει:

Να εξετάζει το σχεδιασμό των προσόντων καθώς και την εφαρμογή της προσέγγισης που βασίζεται στα μαθησιακά αποτελέσματα,

να διασφαλίζει έγκυρη και αξιόπιστη εκτίμηση με βάση συμφωνημένα και διαφανή πρότυπα που βασίζονται στα μαθησιακά αποτελέσματα και να εξετάζει τη διαδικασία πιστοποίησης,

να αποτελείται από μηχανισμούς και διαδικασίες ανατροφοδότησης για διαρκή βελτίωση,

να περιλαμβάνει τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων σε όλα τα στάδια της διαδικασίας,

να αποτελείται από συνεπείς μεθόδους αξιολόγησης, οι οποίες να συνδυάζουν την αυτοαξιολόγηση με την εξωτερική επιθεώρηση,

να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της εσωτερικής διοίκησης, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων εξωτερικής ανάθεσης, των φορέων που χορηγούν προσόντα με επίπεδο ΕΠΠ,

να βασίζεται σε σαφείς και μετρήσιμους στόχους, πρότυπα και κατευθυντήριες γραμμές,

να υποστηρίζεται από επαρκείς πόρους,

να περιλαμβάνει τακτική επιθεώρηση των υφιστάμενων εξωτερικών φορέων ή οργανισμών παρακολούθησης που διενεργούν τη διασφάλιση ποιότητας,

να περιλαμβάνει την ηλεκτρονική προσβασιμότητα των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης.

.....

Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων (ΕΠΕΠ) διαρθρώνεται σε οκτώ (8) επίπεδα, που θα αποτελέσουν το κοινό και ουδέτερο σημείο αναφοράς για τις αρχές εκπαίδευσης και κατάρτισης σε εθνικό και κλαδικό επίπεδο και τα οποία καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα των προσόντων που αποκτώνται, από το τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και κατάρτισης μέχρι το ανώτατο επίπεδο πανεπιστημιακής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Στην Ελλάδα τα οκτώ (8) επίπεδα περιλαμβάνουν τους κάτωθι τύπους προσόντων:

ΤΥΠΟΙ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ	
Επίπεδο	Τίτλος
<u>1</u>	Απολυτήριο ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
<u>2</u>	Απολυτήριο ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
<u>3</u>	Πτυχίο ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ, ΕΠΙΠΕΔΟΥ 3 (ΣΕΚ) ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ 1 – ΙΕΚ (προσόντα αυτού του τύπου δεν χορηγούνται πλέον)
<u>4</u>	Πτυχίο ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ (ΕΠΑ.Σ.) Απολυτήριο ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ Απολυτήριο Επαγγελματικού Λυκείου (ΕΠΑ.Λ.) Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας – ΕΠΑ.Λ.
<u>5</u>	Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, Επιπέδου 5 (ΕΠΑ.Λ.-Τάξη Μαθητείας) Δίπλωμα ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ, ΕΠΙΠΕΔΟΥ 5 – Ι.Ε.Κ.

ΤΥΠΟΙ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ	
Επίπεδο	Τίτλος
	Δίπλωμα ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ – Ι.Ε.Κ. (προσόντα αυτού του τύπου δεν χορηγούνται πλέον) Δίπλωμα / Πτυχίο ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΣΧΟΛΩΝ
<u>6</u>	Πτυχίο / Δίπλωμα ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
<u>7</u>	Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης
<u>8</u>	Διδακτορικό Δίπλωμα

Η περιγραφή των 8 επιπέδων αναφοράς του ΕΠΠ βασίζεται στους τρεις τύπους μαθησιακών αποτελεσμάτων: (α) γνώσεις, (β) δεξιότητες και (γ) ικανότητες και καθένα από τα 8 επίπεδα ορίζεται βάσει ενός συνόλου αντίστοιχων περιγραφικών δεικτών, που προσδιορίζουν τα μαθησιακά αποτελέσματα και αντιστοιχούν στα προσόντα του συγκεκριμένου επιπέδου σε οποιοδήποτε σύστημα επαγγελματικών προσόντων. Συνίσταται στα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν το ΕΠΠ ως εργαλείο αναφοράς για να συγκρίνουν τα επίπεδα επαγγελματικών προσόντων που χρησιμοποιούνται σε διαφορετικά συστήματα, να συσχετίσουν τα δικά τους συστήματα επαγγελματικών προσόντων με το ΕΠΠ και να διαμορφώσουν ένα εθνικό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων, να ακολουθούν μια προσέγγιση με βάση τα μαθησιακά αποτελέσματα όταν ορίζουν και διαμορφώνουν επαγγελματικά προσόντα, να προωθήσουν την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, καθώς και να ορίσουν το εθνικό κέντρο για τον συντονισμό της σχέσης μεταξύ του εθνικού και του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων¹²

Στον κάτωθι πίνακα παρουσιάζεται η περιγραφή των μαθησιακών αποτελεσμάτων που αντιστοιχεί στα οκτώ (8) επίπεδα προσόντων:

¹² Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Πρόταση Σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη δια βίου μάθηση, COM(2006) 479 τελικό, Βρυξέλλες, 5.9.2006, σελ. 12 και Προς ένα Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων για τη δια βίου μάθηση, Έγγραφο Εργασίας των Υπηρεσιών της Επιτροπής, SEC (2005) 957, Βρυξέλλες, 8.7.2005, σελ. 18.

Μαθησιακά Αποτελέσματα			
Επίπεδο	Γνώσεις	Δεξιότητες	Ικανότητες
<u>1</u>	Αποκτά βασικές γενικές γνώσεις που σχετίζονται με το εργασιακό του περιβάλλον που μπορούν να του χρησιμεύσουν και ως είσοδος σε διαδρομές διά βίου μάθησης.	Μπορεί να εφαρμόσει βασικές γνώσεις και να εκτελέσει ένα συγκεκριμένο εύρος απλών εργασιών. Διαθέτει βασικές και επαναλαμβανόμενες κοινωνικές δεξιότητες.	Μπορεί να επιτελέσει απλές και επαναλαμβανόμενες εργασίες εφαρμόζοντας βασικές γνώσεις και δεξιότητες υπό άμεση επίβλεψη σε δομημένο πλαίσιο.
<u>2</u>	Αποκτά βασικές γενικές γνώσεις που σχετίζονται με ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής που του επιτρέπουν να αντιλαμβάνεται τις διαδικασίες εφαρμογής βασικών καθηκόντων και οδηγιών	Μπορεί να εφαρμόσει βασικές γνώσεις και να εκτελέσει ένα εύρος σύνθετων εργασιών σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής. Διαθέτει επικοινωνιακές δεξιότητες.	Μπορεί να επιτελέσει εργασίες σε ένα συγκεκριμένο πεδίο εργασίας ή σπουδής υπό περιορισμένη επίβλεψη ή/και με κάποια αυτονομία σε δομημένο πλαίσιο.
<u>3</u>	Αποκτά βασικές γενικές γνώσεις που του επιτρέπουν να κατανοεί τη σχέση της θεωρητικής γνώσης και πληροφορίας με ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής. Κατανοεί τα στοιχεία και τις διαδικασίες εφαρμογής σύνθετων καθηκόντων και οδηγιών.	Μπορεί να επιδείξει εύρος ανεπτυγμένων γνωστικών και πρακτικών δεξιοτήτων στην επιτυχή εκτέλεση σύνθετων καθηκόντων τόσο σε οικεία όσο και σε μη οικεία πλαίσια. Διαθέτει επικοινωνιακές δεξιότητες και δυνατότητες επίλυσης προβλημάτων μέσω της επιλογής και εφαρμογής βασικών μεθόδων, εργαλείων, υλικών και πληροφοριών.	Μπορεί να επιτελέσει αυτόνομα εργασίες σε ένα συγκεκριμένο πεδίο εργασίας ή σπουδής. Έχει τη δυνατότητα να προσαρμόζει τη συμπεριφορά του ανάλογα με τις ανάγκες επίλυσης προβλημάτων. Παίρνει πρωτοβουλίες σε καθορισμένα πεδία εργασίας ή σπουδής και εμποττεύεται σε περιπτώσεις ανάγκης εφαρμογής διαδικασιών ελέγχου ποιότητας.
<u>4</u>	Αποκτά ευρύ φάσμα θεωρητικών γνώσεων και ανάλυσης πληροφοριών που του επιτρέπουν να κατανοεί το πεδίο εργασίας ή σπουδής και να εφαρμόζει στοιχεία και διαδικασίες σε ένα γενικό πλαίσιο.	Μπορεί να χρησιμοποιήσει με ευχέρεια τις γνώσεις και την ικανότητα να εφαρμόσει ένα φάσμα τεχνικών και εξειδικευμένων δεξιοτήτων σε πεδίο εργασίας ή σπουδής. Διαθέτει επικοινωνιακές δεξιότητες σε επίπεδο θεωρητικής και τεχνικής πληροφόρησης και βρίσκει λύσεις σε συγκεκριμένα προβλήματα σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής.	Μπορεί να επιτελέσει αυτόνομα ποιοτικά και ποσοτικά εργασίες σε ένα συγκεκριμένο πεδίο εργασίας ή σπουδής που απαιτεί επαγγελματική επάρκεια. Έχει τη δυνατότητα να επιβλέπει την ποιότητα και ποσότητα της εργασίας άλλων ατόμων με υπευθυνότητα και αυτονομία. Επιδεικνύει αυξημένο επίπεδο βασικών ικανοτήτων που μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για σπουδές ανώτατης εκπαίδευσης.
<u>5</u>	Διαθέτει ευρείες, εξειδικευμένες, αντικειμενικές και θεωρητικές γνώσεις σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής και έχει επίγνωση των ορίων των γνώσεων αυτών.	Κατέχει ευρύ φάσμα γνωστικών και πρακτικών δεξιοτήτων που απαιτούνται για την εξεύρεση δημιουργικών λύσεων σε αφηρημένα προβλήματα.	Μπορεί να διαχειρίζεται και να επιβλέπει στο πλαίσιο συγκεκριμένης εργασίας ή διαδικασίας μάθησης, όπου μπορεί να συμβαίνουν και απρόβλεπτες αλλαγές. Μπορεί να αναθεωρεί και να αναπτύσσει τόσο την προσωπική του απόδοση όσο και άλλων ατόμων.

<u>6</u>	Διαθέτει προχωρημένες γνώσεις σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής, οι οποίες συνεπάγονται κριτική κατανόηση θεωριών και αρχών.	Κατέχει προχωρημένες δεξιότητες και έχει τη δυνατότητα να αποδείξει την απαιτούμενη δεξιοτεχνία και καινοτομία για την επίλυση σύνθετων και απρόβλεπτων προβλημάτων σε εξειδικευμένο πεδίο εργασίας ή σπουδής.	Μπορεί να διαχειρίζεται σύνθετες τεχνικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες ή σχέδια εργασίας, με ανάληψη ευθύνης για τη λήψη αποφάσεων σε απρόβλεπτα περιβάλλοντα εργασίας ή σπουδής. Αναλαμβάνει την ευθύνη για τη διαχείριση της επαγγελματικής ανάπτυξης ατόμων και ομάδων.
<u>7</u>	Διαθέτει πολύ εξειδικευμένες γνώσεις, μερικές από τις οποίες είναι γνώσεις αιχμής σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής και που αποτελούν τη βάση για πρωτότυπη σκέψη. Διαθέτει κριτική επίγνωση των ζητημάτων γνώσης σε ένα πεδίο και στη διασύνδεσή του με διαφορετικά πεδία.	Κατέχει εξειδικευμένες δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων, οι οποίες απαιτούνται στην έρευνα ή/και στην καινοτομία προκειμένου να αναπτυχθούν νέες γνώσεις και διαδικασίες και να ενσωματωθούν γνώσεις από διαφορετικά πεδία.	Μπορεί να διαχειρίζεται και να μετασχηματίζει περιβάλλοντα εργασίας ή σπουδής που είναι σύνθετα, απρόβλεπτα και απαιτούν νέες στρατηγικές προσεγγίσεις. Αναλαμβάνει την ευθύνη για τη συνεισφορά στις επαγγελματικές γνώσεις και πρακτικές ή/και για την αξιολόγηση της στρατηγικής απόδοσης ομάδων.
<u>8</u>	Διαθέτει γνώσεις στα πλέον προχωρημένα όρια ενός πεδίου εργασίας ή σπουδής και στη διασύνδεσή του με άλλα πεδία.	Κατέχει πλέον προχωρημένες και εξειδικευμένες δεξιότητες και τεχνικές, συμπεριλαμβανομένης της σύνθεσης και της αξιολόγησης, που απαιτούνται για την επίλυση κρίσιμων προβλημάτων στην έρευνα τη διεύρυνση και τον επαναπροσδιορισμό των υφιστάμενων γνώσεων ή της υφιστάμενης επαγγελματικής πρακτικής.	Επιδεικνύει ουσιαστικό κύρος, καινοτομία, αυτονομία, επιστημονική και επαγγελματική ακεραιότητα και σταθερή προσήλωση στη διαμόρφωση νέων ιδεών ή διαδικασιών στην πρωτοπορία πλαισίων εργασίας ή σπουδής, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας.

2.5. ECVET (Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Ακαδημαϊκών Μονάδων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης)

Το European Credit System for Vocational Education & Training (ECVET) είναι ένα σύστημα για την αναγνώριση, συγκέντρωση και μεταφορά πιστωτικών μονάδων (credits) στο χώρο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Με το σύστημα αυτό μπορούν να αξιολογηθούν και να πιστοποιηθούν οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι ικανότητες (μαθησιακά αποτελέσματα) που απέκτησε ένα άτομο, κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής του εκπαίδευσης και κατάρτισης, τόσο εντός των συνόρων της χώρας του, όσο και σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα, μέσω του

ECVET, δίνεται η δυνατότητα στους μαθητευόμενους/εκπαιδευόμενους, που έχουν αποκτήσει εκπαιδευτική εμπειρία σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, να αναγνωριστεί και να συμπεριληφθεί αυτή η εμπειρία ως μέρος της επαγγελματικής τους εκπαίδευσης και κατάρτισης στη χώρα τους.

Σκοπός του ECVET είναι να καταστεί δυνατή η αναγνώριση των προσόντων των εκπαιδευομένων της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης, της αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, κατά τη διάρκεια των περιόδων κινητικότητας. Αυτό επιτυγχάνεται με τη δημιουργία μίας ενιαίας δομής προσόντων, τη χρήση μιας κοινής γλώσσας, καθώς και την ενίσχυση των ανταλλαγών και της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των φορέων EEK σε όλη την Ευρώπη. Στο πλαίσιο της διευκόλυνσης της διεθνούς κινητικότητας, καθώς και της κινητικότητας των σπουδαστών αλλά και των εργαζομένων στα κράτη μέλη της ΕΕ, το ECVET αποσκοπεί να στηρίξει την αναγνώριση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, που έχουν αποκτηθεί μέσα από την τυπική, μη τυπική ακόμη και την άτυπη διαδικασία μάθησης.

Το ECVET βασίζεται σε έννοιες και διαδικασίες οι οποίες χρησιμοποιούνται με έναν συστηματικό τρόπο για τη δημιουργία ενός κοινά αποδεκτού και διαφανούς τρόπου μεταφοράς πιστωτικών μονάδων (credits) και αναγνώρισης των μαθησιακών αποτελεσμάτων, στο χώρο της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στην Ευρώπη. Ορισμένες από αυτές τις έννοιες και τις διαδικασίες έχουν ήδη ενσωματωθεί σε πολλά συστήματα προσόντων σε αρκετές Ευρωπαϊκές χώρες.

Το ECVET αποτελεί τεχνικό πλαίσιο για τη μεταφορά, την αναγνώριση, και, κατά περίπτωση, τη συσσώρευση των μαθησιακών αποτελεσμάτων ενός προσώπου με σκοπό την απόκτηση επαγγελματικού προσόντος. Τα εργαλεία και η μεθοδολογία του ECVET περιλαμβάνουν την περιγραφή των επαγγελματικών προσόντων υπό μορφή ενοτήτων/ ψηφίδων μαθησιακών αποτελεσμάτων με συνδεδεμένους βαθμούς, διαδικασία μεταφοράς και συσσώρευσης και συμπληρωματικά έγγραφα, όπως συμφωνίες μάθησης, πρακτικά καταγραφής αποτελεσμάτων και οδηγούς χρήσης του ECVET.

Οι κανόνες και οι διαδικασίες που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των χαρακτηριστικών των ενοτήτων/ψηφίδων μαθησιακών αποτελεσμάτων και για τον συνδυασμό και τη συσσώρευση ενοτήτων για ένα συγκεκριμένο επαγγελματικό προσόν καθορίζονται από τα αρμόδια ιδρύματα και τους εταίρους που συμμετέχουν στη διαδικασία κατάρτισης σύμφωνα με τους εθνικούς ή περιφερειακούς κανόνες.

Μεταφορά και συσσώρευση μαθησιακών αποτελεσμάτων, συμπράξεις ECVET

Στο ECVET, οι ενότητες/ψηφίδες μαθησιακών αποτελεσμάτων που επιτυγχάνονται σε ένα πλαίσιο αξιολογούνται και, στη συνέχεια, κατόπιν θετικής αξιολόγησης, μεταφέρονται σε άλλο πλαίσιο. Στο δεύτερο αυτό πλαίσιο, πιστοποιούνται και αναγνωρίζονται από το αρμόδιο ίδρυμα ως τμήμα των απαιτήσεων που προβλέπονται για το επαγγελματικό προσόν που επιδιώκει να αποκτήσει ο ενδιαφερόμενος. Στη συνέχεια, είναι δυνατή η συσσώρευση ενοτήτων/ψηφίδων μαθησιακών αποτελεσμάτων για την απόκτηση του συγκεκριμένου επαγγελματικού προσόντος, σύμφωνα με τους ισχύοντες εθνικούς ή περιφερειακούς κανόνες. Οι διαδικασίες και οι κατευθυντήριες γραμμές που διέπουν την αξιολόγηση, την επικύρωση, την πιστοποίηση και την αναγνώριση των ενοτήτων/ψηφίδων μαθησιακών αποτελεσμάτων καθορίζονται από τα σχετικά αρμόδια ιδρύματα και τους εταίρους που συμμετέχουν στη διαδικασία κατάρτισης.

Η μεταφορά πιστωτικών μονάδων βάσει του ECVET για τα μαθησιακά αποτελέσματα που επιτυγχάνονται σε τυπικά μαθησιακά πλαίσια θα πρέπει να διευκολύνεται με τη δημιουργία συμπράξεων και δικτύων μεταξύ των αρμόδιων ιδρυμάτων, καθένα από τα οποία θα έχει το δικαίωμα, στο δικό του πλαίσιο, να χορηγεί επαγγελματικά προσόντα ή ενότητες/ψηφίδες ή να παρέχει πιστωτικές μονάδες για επιτευχθέντα μαθησιακά αποτελέσματα προς μεταφορά και πιστοποίηση.

Βαθμοί ECVET

Οι βαθμοί ECVET παρέχουν συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τα επαγγελματικά προσόντα και τις ενότητες/ψηφίδες σε αριθμητική μορφή. Δεν έχουν καμία αξία όταν δεν συσχετίζονται με τα επιτευχθέντα μαθησιακά αποτελέσματα για το συγκεκριμένο επαγγελματικό προσόν προσόντων τον οποίο αφορούν, ενώ αντανakλούν την επίτευξη και τη συσσώρευση ενοτήτων/ψηφίδων. Για να καταστεί δυνατή η εφαρμογή κοινής προσέγγισης για τη χρήση των βαθμών ECVET, εφαρμόζεται κατά σύμβαση ρύθμιση σύμφωνα με την οποία χορηγούνται 60 βαθμοί στα μαθησιακά αποτελέσματα που αναμένεται να επιτευχθούν σε ένα έτος τυπικής πλήρους φοίτησης VET.

Στο ECVET η χορήγηση των βαθμών γίνεται συνήθως σε δύο φάσεις: πρώτα χορηγούνται βαθμοί ECVET στο επαγγελματικό προσόν συνολικά και, στη συνέχεια, στις ενότητες που τον συναπαρτίζουν. Για κάθε συγκεκριμένο επαγγελματικό προσόν, λαμβάνεται ως αναφορά το τυπικό μαθησιακό πλαίσιο και, με βάση την προαναφερθείσα συμβατική ρύθμιση, χορηγείται ο συνολικός αριθμός βαθμών για το εν λόγω επαγγελματικό προσόν. Στη συνέχεια, από τον συνολικό αυτό βαθμό, χορηγούνται βαθμοί ECVET σε κάθε ενότητα/ψηφίδα, σύμφωνα με τη σχετική βαρύτητα που έχει στο πλαίσιο του επαγγελματικού προσόντος.

Για τα επαγγελματικά προσόντα για τα οποία δεν υπάρχει αναφορά σε τυπικό μαθησιακό δίαυλο, μπορούν να χορηγούνται βαθμοί ECVET μέσω εκτιμήσεως σε σύγκριση με άλλο επαγγελματικό προσόν για τον οποίο υπάρχει τυπικό πλαίσιο αναφοράς. Για τη διαπίστωση της συγκρισιμότητας των επαγγελματικών προσόντων, το αρμόδιο ίδρυμα θα πρέπει να χρησιμοποιεί ως αναφορά το ισοδύναμο επίπεδο EQF (ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων) ή, πιθανώς, το επίπεδο NQF (εθνικό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων) ή την ομοιότητα των μαθησιακών αποτελεσμάτων σε έναν πολύ συναφή επαγγελματικό τομέα.

Η σχετική βαρύτητα μιας ενότητας μαθησιακών αποτελεσμάτων σε σχέση με το επαγγελματικό προσόν θα πρέπει να προσδιορίζεται σύμφωνα με τα εξής κριτήρια ή τον συνδυασμό τους:

- σχετική σημασία των μαθησιακών αποτελεσμάτων που απαρτίζουν την ενότητα/ψηφίδα για τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, για την ανέλιξη σε άλλα επίπεδα επαγγελματικών προσόντων ή για την κοινωνική ένταξη·
- πολυπλοκότητα, εμβέλεια και έκταση των μαθησιακών αποτελεσμάτων της ενότητας/ψηφίδας·
- προσπάθεια που απαιτείται από τον εκπαιδευόμενο για να αποκτήσει τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητες που απαιτούνται για την ενότητα/ψηφίδα.

Η διασφάλιση της ποιότητας είναι ένα βασικό ζήτημα για την οικοδόμηση αμοιβαίας εμπιστοσύνης στο ECVET και με τη σύστασή του καλούνται τα κράτη-μέλη να εφαρμόζουν τις κοινές αρχές για τη διασφάλιση της ποιότητας στην ΕΕΚ κατά τη χρήση του ECVET. Στην πράξη, οι αρχές διασφάλισης της ποιότητας και τα κριτήρια τεκμηριώνονται στα έγγραφα ECVET, δηλαδή στο μνημόνιο συναντίληψης και στις συμφωνίες μάθησης. Οι οργανισμοί που συμμετέχουν σε συμπράξεις ECVET πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα κριτήρια ποιότητας και τις κατευθυντήριες γραμμές κατά την εκπόνηση των εγγράφων του ECVET¹³.

..

2.6. Το πρότυπο ISO 29990:2010

Το 2010 παρουσιάστηκε το πρότυπο ISO 29990 «Υπηρεσίες μάθησης για μη τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση: Βασικές απαιτήσεις για τους παρόχους υπηρεσιών» με στόχο καλύψει τις ανάγκες για τη διασφάλιση της ποιότητας των παρόχων υπηρεσιών μάθησης στη μη τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Το εν λόγω πρότυπο έχει ως κεντρικό σημείο αναφοράς το μαθητή και για το λόγο αυτό χρησιμοποιεί τον όρο «*μάθηση*» αντί των όρων «*εκπαίδευση*» και «*κατάρτιση*». Το πρότυπο ISO 29990 δύναται να χρησιμοποιηθεί από τους οργανισμούς που παρέχουν μη τυπική μάθηση, συμπεριλαμβανομένων των οργανισμών κατάρτισης, αλλά και από κάθε είδους οργανισμούς που έχουν ένα τμήμα εκπαίδευσης.

Το πρότυπο ISO 29990 περιλαμβάνει απαιτήσεις οι οποίες χωρίζονται σε δύο κατηγορίες:

- α) Τις απαιτήσεις για τις υπηρεσίες μάθησης, και
- β) τις απαιτήσεις για τη διαχείριση.

¹³ Διά βίου μάθηση, πιστοποίηση προσόντων και διασφάλιση ποιότητας Όψεις και διερεύνηση της ευρωπαϊκής εμπειρίας, Όψεις και διερεύνηση της ευρωπαϊκής εμπειρίας, Νίκος Φωτόπουλος και Χρήστος Ζιάγκος

Οι απαιτήσεις για τις υπηρεσίες μάθησης αφορούν στις διαδικασίες ενός τυπικού οργανισμού που παρέχει εκπαιδευτικές υπηρεσίες εκτός του επίσημου συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης και για καθεμία από τις διαδικασίες καθορίζει τις απαιτήσεις για τη διασφάλιση της ποιότητας.

Συγκρινόμενο με το πρότυπο ISO 9001, το οποίο είναι ένα γενικό πρότυπο για όλους τους τύπους των επιχειρήσεων, το πρότυπο ISO 29990 είναι ένα συγκεκριμένο πρότυπο για την παροχή υπηρεσιών μάθησης. Ειδικότερα οι σημαντικότερες διαφορές μεταξύ των δύο προτύπων είναι οι εξής:

- Το πρότυπο ISO 9001 εστιάζει στους ανθρώπινους πόρους, ενώ το πρότυπο ISO 29990 δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις απαραίτητες ικανότητες, στην επαγγελματική εξέλιξη και την αξιολόγηση της απόδοσης του προσωπικού εκπαίδευσης και κατάρτισης ενός οργανισμού παροχής υπηρεσιών μάθησης.
- Το πρότυπο ISO 29990, εκτός από την ανατροφοδότηση από το μαθητή απαιτεί ανατροφοδότηση από τα ενδιαφερόμενα μέρη, εισάγοντας την έννοια των ενδιαφερόμενων μερών, η οποία δεν υφίσταται στο πρότυπο ISO 9001.
- Το πρότυπο ISO 29990 επικεντρώνεται σε θέματα οικονομικής διαχείρισης και διαχείρισης των κινδύνων.
- Το πρότυπο ISO 29990 εστιάζει στην ανάπτυξη ενός επιχειρηματικού σχεδίου το οποίο περιλαμβάνει στρατηγικούς και επιχειρηματικούς στόχους, δομές διαχείρισης, βασικές διαδικασίες και την πολιτική ποιότητας

Συμπερασματικά, ένα σύστημα διαχείρισης ποιότητας που έχει σχεδιαστεί ώστε να συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του προτύπου ISO 9001 δύναται να επεκταθεί για να καλύψει και το πρότυπο ISO 29990 με ορισμένες αλλαγές στις διαδικασίες και στην τεκμηρίωση¹⁴.

Τα περιεχόμενα του ISO 29990 είναι τα κάτωθι:

Εισαγωγή

1. Αντικείμενο

2. Όροι και ορισμοί

3. Υπηρεσίες μάθησης

3.1 Προσδιορισμός των αναγκών μάθησης

3.2 Σχεδιασμός των αναγκών μάθησης

¹⁴ Διά βίου μάθηση, πιστοποίηση προσόντων και διασφάλιση ποιότητας Όψεις και διερεύνηση της ευρωπαϊκής εμπειρίας, Όψεις και διερεύνηση της ευρωπαϊκής εμπειρίας, Νίκος Φωτόπουλος και Χρήστος Ζιάγκος

- 3.3 Παροχή υπηρεσιών μάθησης
- 3.4 Παρακολούθηση της παροχής υπηρεσιών μάθησης
- 3.5 Αξιολόγηση των διαδικασιών μάθησης από τους παρόχους

4. Διοίκηση του φορέα παροχής υπηρεσιών μάθησης

- 4.1 Γενικές απαιτήσεις διαχείρισης
- 4.2 Στρατηγική και διοίκηση επιχειρήσεων
- 4.3 Ανασκόπηση από τη διοίκηση
- 4.4 Προληπτικές και διορθωτικές ενέργειες
- 4.5 Χρηματοοικονομική διαχείριση και διαχείριση του κινδύνου
- 4.6 Διοίκηση ανθρώπινων πόρων
- 4.7 Διαχείριση επικοινωνίας (εσωτερικής/εξωτερικής)
- 4.8 Κατανομή των πόρων
- 4.9 Εσωτερικές επιθεωρήσεις
- 4.10 Ανατροφοδότηση από τα ενδιαφερόμενα μέρη (ISO 29990:2010, 2010).

3. Κατευθύνσεις και προκλήσεις στην ανάπτυξη συστημάτων πιστοποίησης των παρόχων Δια βίου Μάθησης στην Ε.Ε.

3.1. Κύρια χαρακτηριστικά των συστημάτων διασφάλισης ποιότητας των παρόχων Δια βίου Μάθησης

Τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες για τη βελτίωση της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση κατά συνέπεια ανταποκρινόμενες στην ανάγκη για περισσότερη διαφάνεια και στην αύξηση του ανταγωνισμού στις Ευρωπαϊκές χώρες στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης.

Επικρατεί η άποψη ότι μόνο με υψηλή κατάρτιση και μόρφωση μπορούν να αντιμετωπιστούν οι επαγγελματικές, τεχνολογικές και κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις της εποχής. Η διαδικασία πιστοποίησης αποτελεί το εργαλείο για τη διασφάλιση της ποιότητας και την αντιμετώπιση των παραπάνω απαιτήσεων και ως εκ τούτου έχει καθιερωθεί ως πρότυπο στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ.

Για πολλές χώρες η Δια βίου Μάθηση αποτέλεσε σημαντικό κλάδο και ως εκ τούτου επένδυσαν σε αυτόν τον τομέα με απώτερο στόχο να παραμείνουν στην αγορά μόνο οι ικανοί πάροχοι, να εξαλειφθούν παρωχημένα προγράμματα δια βίου μάθησης, να μπορούν να εγγυηθούν για την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών τους, να δημιουργηθεί ένα σύστημα αυτό-αξιολόγησης, να δημιουργηθούν τα κατάλληλα εργαλεία, με αποτέλεσμα την καθιέρωση συστημάτων πιστοποίησης και διασφάλισης ποιότητας.

Εθνικά Πλαίσια Ποιότητας

Κύριοι στόχοι των Εθνικών Πλαισίων Ποιότητας είναι:

- Η εφαρμογή μεθοδολογικών διαδικασιών
- Η αναγνώριση των αναγκών κατάρτισης
- Η ανάπτυξη προγράμματος σπουδών
- Η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων
- Οι κανονισμοί για τη διαδικασία κατάρτισης
- Η αξιολόγηση
- Ο έλεγχος
- Η συνεχής επιθεώρηση
- Η συνάφεια με CQAF (Common quality assurance framework) / EQARF (European quality assurance reference framework)

Λαμβάνοντας υπόψη ενδεικτικά μοντέλα χωρών με χαρακτηριστικά που τις κατατάσσουν στις καλές πρακτικές όπως η Δανία, η Γερμανία, η Γαλλία και η Ιταλία προκύπτουν τα κάτωθι συμπεράσματα:

- Σε όλες τις παραπάνω χώρες αποτελεί κοινό χαρακτηριστικό η εφαρμογή ορισμένων από τους παραπάνω στόχους, όπως: η εκτέλεση μεθοδολογικών διαδικασιών, η αναγνώριση των αναγκών κατάρτισης, η εφαρμογή των κανονισμών για τη διαδικασία της κατάρτισης, για συνεχή έλεγχο και αξιολόγηση.
- Είναι αξιοσημείωτο ότι η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων είναι περιορισμένη όπως και η ανάπτυξη προγράμματος σπουδών.
- Οι περισσότερες χώρες προσανατολίζονται στην προώθηση της εξατομικευμένης μάθησης, στην αξιολόγηση των προγραμμάτων κατάρτισης, στην ένταξη των εκπαιδευομένων στην αγορά εργασίας, στον προσδιορισμό των εκπαιδευτικών αναγκών και παιδαγωγικών στόχων, στην εφαρμογή εξατομικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, στην αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων καθώς και στην απλοποίηση και πιστοποίηση των απαιτήσεων της πιστοποίησης και στη δημιουργία συνεργιών.

Στον κάτωθι πίνακα αποτυπώνεται η εφαρμογή των ανωτέρω στόχων, όπως ρητά καταγράφεται στο θεσμικό τους πλαίσιο, στις επιλεγμένες Ευρωπαϊκές χώρες (Γερμανία, Γαλλία, Δανία, Ιταλία):

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Κύρια σημεία εστίασης των εθνικών πλαισίων ποιότητας

Χώρες Στόχοι πλαισίων ποιότητας	Δανία	Γερμανία	Γαλλία	Ιταλία
Μεθοδολογικές αρχές και διαδικασίες	*	*	*	*
Αναγνώριση των αναγκών κατάρτισης	*	*	*	*

Ανάπτυξη προγράμματος σπουδών			*	
Συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων		*		
Κανονισμοί για τη διαδικασία κατάρτισης		*	*	*
Αξιολόγηση	*	*	*	
Έλεγχος	*	*	*	*
Συνεχής επιθεώρηση	*			*
Συνάφεια με CQAF / EQARF	*			*

Κριτήρια πιστοποίησης

Τα κριτήρια πιστοποίησης διακρίνονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

1. Γενικό πλαίσιο

- Τεκμηρίωση αναγκών (π.χ. αγοράς εργασίας, ιδίως σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, συγκεκριμένων ομάδων καταρτιζομένων κ.λπ.
- Συνεργασία με φορείς του περιβάλλοντος
- Σύστημα διασφάλισης Ποιότητας

2. Εισροές

- Εγκαταστάσεις
- Εξοπλισμός
- Οικονομική διαχείριση

3. Διαδικασίες

- Πρόγραμμα σπουδών
- Προσωπικό κατάρτισης

4. Εκροές

- Εγκατάλειψη
- Εξέταση/αποφοίτηση

5. Αποτελέσματα

- Αποτελέσματα απασχόλησης
- Σχέση κόστους – αποτελεσματικότητας

6. Διεθνοποίηση

Από τα ανωτέρω κριτήρια, οι τρεις πρώτες κατηγορίες είναι αυτές που εφαρμόζονται στις περισσότερες χώρες. Μεγαλύτερη έμφαση δίνεται στα προσόντα του εκπαιδευτικού προσωπικού, στο πρόγραμμα σπουδών και στο εσωτερικό σύστημα διασφάλισης ποιότητας, τα οποία και καλύπτονται από τις περισσότερες χώρες.

Επίσης κρίνεται σημαντικό να ελέγχονται οι εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός των παρόχων κατάρτισης. Η τεκμηρίωση των αναγκών και η συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους συνιστούν λιγότερο διαδεδομένες απαιτήσεις. Και η διεθνοποίηση της κατάρτισης δεν θεωρείται επίσης ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο.

Στα κριτήρια των εκροών και των αποτελεσμάτων δίνεται λιγότερη έμφαση συγκριτικά με τις άλλες κατηγορίες. Η απασχόληση παρόλο που διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον καθορισμό των κριτηρίων, η μέτρησή της δεν αποτελεί ακόμα ευρωπαϊκό πρότυπο παρά τις προσπάθειες που γίνονται για τη μείωση του χάσματος μεταξύ των συστημάτων της εκπαίδευσης και της απασχόλησης.

Επίσης το κριτήριο της σχέσης κόστους – αποτελεσματικότητας δεν θεωρείται σημαντικό για τη πιστοποίηση. Ο υπολογισμός αυτής της σχέσης είναι δύσκολη και δαπανηρή διαδικασία και το ύψος των κονδυλίων της κατάρτισης που θα καταβληθούν στους παρόχους πραγματοποιείται από αρχές που παρέχουν δημόσια χρηματοδότηση.

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται τα κριτήρια πιστοποίησης στις τέσσερις επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Κριτήρια πιστοποίησης (Δανία, Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία)

Χώρες Κριτήρια πιστοποίησης	Δανία	Γερμανία	Γαλλία	Ιταλία
Γενικό πλαίσιο				
- Τεκμηρίωση αναγκών	*	*		
- Συνεργασία με φορείς του περιβάλλοντος	*			*

- Σύστημα διασφάλισης Ποιότητας	*	*	*	*
Εισροές				
- Εγκαταστάσεις	*	*		*
- Εξοπλισμός	*	*		*
- Οικονομική διαχείριση				*
Διαδικασίες				
- Πρόγραμμα σπουδών		*	*	*
- Προσωπικό κατάρτισης	*	*	*	*
Εκροές				
- Εγκατάλειψη	*			
- Εξέταση/αποφοίτηση	*	*	*	
Αποτελέσματα				
- Αποτελέσματα απασχόλησης	*	*		*
- Σχέση κόστους – αποτελεσματικότητας		*		*
Διεθνοποίηση	*			

Ιδιαίτερα όσον αφορά το **σύστημα διασφάλισης ποιότητας**, το οποίο θεωρείται **κύριο κριτήριο πιστοποίησης** από όλες τις χώρες, οι συνήθεις απαιτήσεις διασφάλισης της ποιότητας έχουν ως εξής

- Πολιτική ποιότητας (η αποστολή, το όραμα και οι στόχοι του παρόχου)
- Προσωπικές ευθύνες (ευθύνες των στελεχών του παρόχου, ιδιαίτερα όσον αφορά την εφαρμογή του Σχεδίου Διασφάλισης Ποιότητας)
- Στρατηγική ανάπτυξης (ύπαρξη στρατηγικού και επιχειρηματικού σχεδίου)
- Ορισμός βασικών διαδικασιών (λεπτομερής περιγραφή των διαδικασιών και καθορισμός ρόλου)
- Μέθοδοι συλλογής δεδομένων (εφαρμογή διαδικασιών συλλογής δεδομένων)
- Τεκμηρίωση (αρχειοθέτηση και εφαρμογή διαδικασιών αρχειοθέτησης δεδομένων)

- Διαδικασίες αξιολόγησης (ύπαρξη και εφαρμογή διαδικασιών αξιολόγησης για τις παρεχόμενες υπηρεσίες)
- Σχέδιο βελτίωσης (ύπαρξη και εξυγίανση των διαδικασιών αξιολόγησης των παρεχόμενων υπηρεσιών)
- Διαδικασία παραπόνων (διαδικασίες υποβολής καταγγελιών ύπαρξης και εφαρμογής για τις παρεχόμενες υπηρεσίες)
- Διάχυση αποτελεσμάτων (διαδικασία διάθεσης των αποτελεσμάτων των παρεχόμενων υπηρεσιών στους ενδιαφερόμενους και στο ευρύτερο κοινό)

Ένα λειτουργικό σύστημα διασφάλισης ποιότητας αποτελεί μία από τις προϋποθέσεις για την πιστοποίηση. Οι ανωτέρω απαιτήσεις που πρέπει να εκπληρωθούν στα συστήματα διασφάλισης ποιότητας είναι διαφορετικές σε κάθε χώρα καθώς για πολλά από τα στοιχεία που χρησιμοποιούν, λαμβάνουν υπόψη τους τις εθνικές προσεγγίσεις για την πιστοποίηση:

Αρχικά, απαιτείται από τους φορείς να διατυπώσουν μία πολιτική για την ποιότητα καθορίζοντας την αποστολή, το όραμα και τους στόχους τους. Αυτό περιλαμβάνει την απαίτηση για ανάπτυξη στρατηγικής και τεκμηρίωσή της. Η μέθοδος συλλογής δεδομένων σπάνια προσδιορίζεται αν και αποτελεί προϋπόθεση για την αξιολόγηση της επίτευξης των ποιοτικών στόχων και της βελτίωσης της ποιότητας και είναι σημαντικό να οικοδομούνται αξιόπιστες πληροφορίες.

Η διάχυση των αποτελεσμάτων εξετάζεται σύμφωνα με τις εθνικές απαιτήσεις για το σύστημα διασφάλισης ποιότητας των παρόχων κατάρτισης. Σε κάποιες περιπτώσεις εναπόκεινται στους παρόχους ο τρόπος διάχυσης των αποτελεσμάτων.

Η απαίτηση της διαδικασίας παραπόνων αποτελεί αδύναμο χαρακτηριστικό. Αν και είναι προαπαιτούμενο για κάθε οργανισμό που δεσμεύεται για την ποιότητα, δεν εφαρμόζεται από όλα τα εθνικά πλαίσια¹⁵.

¹⁵Assuring quality in vocational education and training, The role of accrediting VET providers, Cedefop Reference series; 90 Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011, σελ. 166-171.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Προϋποθέσεις του συστήματος διασφάλισης ποιότητας στη Δανία, τη Γερμανία, τη Γαλλία και την Ιταλία

Χώρες Απαιτήσεις	Δανία	Γερμανία	Γαλλία	Ιταλία
Πολιτική ποιότητας*	X	X	X	X
Προσωπικές ευθύνες	X	X	X	X
Στρατηγική ανάπτυξης	X	X	X	X
Ορισμός βασικών διαδικασιών	X			X
Σχέδιο βελτίωσης	X			X
Μέθοδος συλλογής δεδομένων		X		X
Αξιολόγηση διαδικασιών	X	X	X	X
Τεκμηρίωση	X	X	X	X
Διάχυση αποτελεσμάτων	X		X	X
Διαδικασία παραπόνων			X	X

* Περιλαμβάνει την αποστολή, το όραμα και τους στόχους

3.2. Αντιμετώπιση των ευρωπαϊκών προκλήσεων για τη διασφάλιση της ποιότητας στη Δια βίου μάθηση

Βασική πρόκληση για το μέλλον είναι να αναπτυχθεί συστημάτων πιστοποίησης εστιασμένα στη βελτίωση της ποιότητας στη Δια βίου μάθηση προκειμένου να υπερκεραστεί η προκατάληψη μεταξύ της συμμόρφωσης προς τα ελάχιστα πρότυπα και της βελτίωσης της ποιότητας.

Με άλλα λόγια πάροχοι θα πρέπει:

- α) Να θέτουν ποιοτικούς στόχους και να τους εφαρμόζουν, και
- β) το σύστημα πιστοποίησης να επικεντρώνεται στην αποτελεσματική λειτουργία των συστημάτων διασφάλισης ποιότητας των παρόχων αλλά και στην αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της Δια βίου μάθησης.

Δεν θα πρέπει ωστόσο να υπάρξει σύγχυση και να αυξηθούν τα κριτήρια και τα πρότυπα αντί να προσανατολιστούν σε σημαντικούς παράγοντες που έχουν πραγματικό αντίκτυπο στην ποιότητα.

Θα πρέπει επίσης να αποφευχθεί η περίπτωση της διεύρυνσης της παρακολούθησης και του ελέγχου των παρόχων από εξωτερικούς φορείς και της μετατροπής της πιστοποίησης σε επιχειρηματικό κλάδο, χωρίς ουσιαστικό αντίκτυπο, με βάση την αρχή της αναλογικότητας, εστιάζοντας στη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών¹⁶.

Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει σε μια ανάλυση SWOT τις προκλήσεις του ευρωπαϊκού συστήματος πιστοποίησης για τους παρόχους συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης σε άμεση σύνδεση με τα απαιτούμενα συστήματα διασφάλισης ποιότητας

Δυνατά σημεία	Αδυναμίες
- Ισχυρά νομικά / επαγγελματικά πλαίσια για τα εθνικά συστήματα - Συνεχής αναθεώρηση και προσαρμογή των διαδικασιών και των κριτηρίων πιστοποίησης - Διαφάνεια της διαδικασίας πιστοποίησης: όλα τα εργαλεία πιστοποίησης είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο - Τα αποτελέσματα της πιστοποίησης δημοσιεύονται - Διασφάλιση των ελάχιστων προτύπων στην παροχή υπηρεσιών Δια βίου μάθησης με σκοπό την εκκαθάριση του συστήματος	- Κυρίαρχος προσανατολισμός στις εισροές - Αδύναμες προδιαγραφές για την συλλογή δεδομένων για την αξιολόγηση της επίτευξης των ποιοτικών στόχων - Αμέλεια για τη μέτρηση των εκροών και των αποτελεσμάτων της παρασχεθείσας κατάρτισης - Μη πλήρης αξιοποίηση των επιπτώσεων της πιστοποίησης στα συστήματα Δια βίου μάθησης - Αδύναμος προσανατολισμός για την βελτίωση της ποιότητας στην κατάρτιση - Η διεθνοποίηση σπάνια αποτελεί ζητούμενο στόχο στα εθνικά συστήματα
Ευκαιρίες	Απειλές
- Ενίσχυση της σχέσης μεταξύ του τομέα της Δια βίου μάθησης και του συστήματος της απασχόλησης	- Πολλαπλασιασμός των κριτηρίων και των προτύπων για την πιστοποίηση αντί της επικέντρωσης στην ποιότητα

¹⁶Assuring quality in vocational education and training, The role of accrediting VET providers, Cedefop Reference series; 90 Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011, σελ.175-176.

- Ανάπτυξη της πιστοποίησης σε κινητήρια δύναμη για τη βελτίωση της ποιότητας - Υποστήριξη των παρόχων Δια βίου μάθησης για την εφαρμογή κριτηρίων ποιότητας - Έντονη εστίαση στα συστήματα διαχείρισης της ποιότητας των παρόχων Δια βίου μάθησης: Περιγραφή των απαιτήσεων για ένα αποτελεσματικό σύστημα διαχείρισης ποιότητας - Ενίσχυση του προσανατολισμού προς τα αποτελέσματα: διαθεσιμότητα κατάλληλων εργαλείων για την πιστοποίηση της ποιότητας της κατάρτισης - Επίτευξη πανευρωπαϊκής συνεργασίας των συστημάτων και των διαδικασιών πιστοποίησης	- Αύξηση της γραφειοκρατίας για τους παρόχους κατάρτισης - Διεύρυνση της εξωτερικής παρακολούθησης και ελέγχου των παρόχων Δια βίου μάθησης - Μετατροπή της πιστοποίησης σε βιομηχανία
---	--

➤ Κριτήρια πιστοποίησης και διασφάλιση της ποιότητας

Τα εθνικά συστήματα πιστοποίησης δίνουν έμφαση στους κανονισμούς για την διαδικασία της Δια βίου μάθησης. Επικεντρώνονται κυρίως στην εξέταση των διαδικασιών και στην πιστοποίηση των ατόμων. Αλλά δεν λαμβάνουν υπόψη τους τις προοπτικές και τις ανάγκες των εκπαιδευόμενων ή τη μαθησιακή διαδικασία, το οποίο αποτελεί σημαντική αδυναμία καθώς οι εκπαιδευόμενοι δεν έχουν καθοδήγηση για να επιτύχουν τους στόχους της Δια βίου μάθησης και να λάβουν πιστοποίηση.

Σε ορισμένα εθνικά συστήματα τα βασικά κριτήρια για την πιστοποίηση προέρχονται από την παραδοσιακή προσέγγιση η οποία είναι προσανατολισμένη μόνο στις εισροές. Ωστόσο θα έπρεπε να προσανατολίζονται στα αποτελέσματα της Δια βίου μάθησης (εκροές) και να ενθαρρύνουν τους παρόχους να δίνουν περισσότερη έμφαση στην αποφοίτηση και στην επαγγελματική αποκατάσταση των σπουδαστών¹⁷.

➤ Απασχολησιμότητα και διασφάλιση ποιότητας

Μια πιο συστηματική μέτρηση των αποτελεσμάτων και των επιπτώσεων της Δια βίου μάθησης αποτελεί μία προσέγγιση για τη βελτίωση της ποιότητας της Δια βίου μάθησης

¹⁷Assuring quality in vocational education and training, The role of accrediting VET providers, Cedefop Reference series; 90 Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011, σελ.178

και της απασχολησιμότητας των φοιτητών στη Δια βίου μάθηση ωστόσο συχνά απουσιάζουν τα κατάλληλα εργαλεία ώστε οι πάροχοι να συλλέξουν πληροφορίες. Εντούτοις υπάρχουν και άλλα κριτήρια και παράγοντες που μπορούν να ενδυναμώσουν τη σχέση μεταξύ της Δια βίου μάθησης και της απασχόλησης, όπως:

- Σύνδεση των προγραμμάτων κατάρτισης με την αγορά εργασίας.
- Συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη λήψη αποφάσεων σχετικά με το περιεχόμενο των προγραμμάτων Δια βίου μάθησης.
- Ανάλυση από τους παρόχους των τάσεων της αγοράς εργασίας, της μελλοντικής ζήτησης των δεξιοτήτων που θα αποκτηθούν μέσω των προγραμμάτων και των προοπτικών απασχόλησης των εκπαιδευομένων.
- Συμμετοχή των εργοδοτών.
- Συνεργασία εθνικών οργανώσεων, κυβερνητικών επιτροπών, υπουργείων, φορέων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, κοινωνικών εταίρων, κ.α.
- Καθοδήγηση των παρόχων σχετικά με τους δείκτες που πρέπει να εφαρμόζουν στα δικά τους συστήματα εσωτερικής διαχείρισης της ποιότητας για να διασφαλίσουν την ποιότητα των υπηρεσιών τους: δημιουργία ενός συνεκτικού συστήματος δεικτών το οποίο θα χρησιμοποιήσουν οι πάροχοι για την ενίσχυση της ποιότητας στην παραγωγή (εκροές) και τα αποτελέσματα.

Πιστοποίηση και ποιότητα στην Δια βίου μάθηση

➤ Καλύτερη ποιότητα για τους παρόχους κατάρτισης

Η εφαρμογή ενός συστήματος διαχείρισης ποιότητας από τους παρόχους κατάρτισης μπορεί να θεωρηθεί ως ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες για την ενίσχυση της ποιότητάς τους. Αυτό θα οδηγήσει σε συνεχή βελτίωση της ποιότητας ανεξάρτητα από την πιστοποίηση. Ως εκ τούτου η λειτουργία ενός αποτελεσματικού συστήματος διαχείρισης ποιότητας θα πρέπει να καθοριστεί ως απαραίτητη προϋπόθεση σε όλα τα συστήματα πιστοποίησης και είναι σημαντικό να προσδιοριστούν οι προϋποθέσεις για την αποτελεσματική λειτουργία του.

Η αυτό-αξιολόγηση αποτελεί ένα σύστημα μέσω του οποίου μπορεί να διασφαλιστεί καλύτερη ποιότητα. Το σύστημα αυτό-αξιολόγησης παρέχει την ευκαιρία για ετήσια αξιολόγηση της λειτουργίας του ιδρύματος. Η διαδικασία αυτό-αξιολόγησης θα πρέπει να καλύπτει τα χαρακτηριστικά εκείνα που διευκολύνουν την οργάνωση, αναφορικά με

το ρόλο της διοίκησης για την ανάπτυξη συνείδησης για καλύτερη ποιότητα, τη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού, την εφαρμογή στρατηγικής, τη διαχείριση των εταιρικών σχέσεων και τη ρύθμιση των διαδικασιών. Η αυτό-αξιολόγηση θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει διεξοδική ανάλυση της εκπαιδευτικής δραστηριότητας του ιδρύματος και των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων.

Ένας άλλος τρόπος για τη σύνδεση της πιστοποίησης με την ποιότητα είναι το εσωτερικό σύστημα διασφάλισης ποιότητας να συνδέεται με τις εισροές αλλά και με τις εκροές-αποτελέσματα, όπως η ικανοποίηση των εκπαιδευομένων, η επιτυχής αποφοίτηση και η ένταξη στην απασχόληση (σύστημα Γερμανίας).

➤ Καλύτερη ποιότητα για το σύστημα Δια βίου μάθησης

Στα περισσότερα ευρωπαϊκά εθνικά συστήματα η πιστοποίηση αποτελεί όρο για την πρόσβαση σε δημόσιους πόρους όμως δεν υπάρχει κάποιο σύστημα ανταμοιβής που να στηρίζει την παροχή καλής ποιότητας στην κατάρτιση. Και γενικά δεν υπάρχει μια κοινή στρατηγική μάρκετινγκ η οποία να συμβάλει στην αύξηση της ελκυστικότητας του τομέα της Δια βίου μάθησης. Συμπερασματικά από την μέχρι τώρα ανάλυση, αυτό που θα μπορούσε να βελτιώσει όλο το σύστημα Δια βίου μάθησης είναι η εφαρμογή της ποιότητας να γίνεται όχι μόνο από τους παρόχους αλλά απ' όλα τα συστήματα Δια βίου μάθησης. Οι ποιοτικοί στόχοι των συστημάτων Δια βίου μάθησης θα πρέπει διαρκώς να αξιολογούνται και να επαναπροσδιορίζονται και όσον αφορά τους παρόχους, αυτό θα πρέπει να πραγματοποιείται ετησίως, μέσα από τον απολογισμό των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων και τον εντοπισμό των δυνατών σημείων και αδυναμιών.

4. Βασικές αρχές και κατευθύνσεις του συστήματος ποιότητας

4.1.1. Οι εισροές του νέου συστήματος

Τα στοιχεία που συνθέτουν τις βασικές κατευθύνσεις του συστήματος ποιότητας είναι οι ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές και εισροές:

1. Συμβατότητα με το ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων και το ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας.
2. Τα βασικά σημεία των καλών πρακτικών των ευρωπαϊκών χωρών, ιδίως εκείνων που είναι πιο συμβατές με το ελληνικό θεσμικό πλαίσιο.
3. Το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη δομή και λειτουργία των ΚΕΔΙΒΙΜ.

Οι αρχές και η κατευθύνσεις του συστήματος ποιότητας που θα αναπτυχθεί θα τελούν σε πλήρη συμβατότητα με:

- το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Διασφάλισης της Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (CQAF in VET),
- τις κατευθύνσεις του Ευρωπαϊκού Δικτύου για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (EQAVET) και
- τη Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου του 2009, σχετικά με τη δημιουργία ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση.

4.1.2. Κύριοι στόχοι του συστήματος

Η αποτελεσματική τήρηση των θεμελιωδών αρχών ποιότητας προϋποθέτει την αξιολόγηση του βαθμού ενσωμάτωσής τους στο σύστημα και τις λειτουργίες του ΚΕΔΙΒΙΜ, μέσω μετρήσιμων ποιοτικών και ποσοτικών δεικτών ποιότητας. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύσταση (2009/C 155/01) για τους δείκτες ποιότητας της διά βίου μάθησης, ο ρόλος των δεικτών είναι: να περιγράφουν την υφιστάμενη ανά πάσα στιγμή κατάσταση, να ποσοτικοποιούν τεθέντες ποιοτικούς στόχους, να παρέχουν διαρκή ενημέρωση για την πρόοδο της επίτευξης των στόχων, ή να παρέχουν ενδείξεις για τους παράγοντες που συνεισφέρουν στην επίτευξη των στόχων.

Κύριοι στόχοι του συστήματος ποιότητας είναι:

- Διασφάλιση και βελτίωση της ποιότητας
- Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών,
- Θέσπιση βέλτιστων διαδικασιών και εργαλείων προς όφελος της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της οικονομικότητας των σχετικών υπηρεσιών.

4.1.3. Οι κύριες λειτουργίες του συστήματος

Το σύστημα ποιότητας προκειμένου να είναι λειτουργικό απαιτεί:

- Προσδιορισμός απλών, σαφών, ποσοτικών και ποιοτικών κριτηρίων ελέγχου και αξιολόγησης του ΚΕΔΙΒΙΜ.
- Οριοθέτηση διαδικασιών που θα διέπονται από τις αρχές της διαφάνειας, της αμεροληψίας, της εγκυρότητας, της αξιοπιστίας και της μικρότερης δυνατής (σε σχέση με τα προσδοκώμενα οφέλη και αποτελέσματα) διοικητικής επιβάρυνσης.
- Προσδιορισμός κατάλληλων δεικτών με τους οποίους θα καθίσταται δυνατή η συνεχής αξιολόγηση της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών του ΚΕΔΙΒΙΜ. Συνεπώς, μέσω των δεικτών αυτών και των δεδομένων που θα συλλέγονται σχετικά, θα καθίσταται δυνατή η ανατροφοδότηση με σκοπό τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητάς του ΚΕΔΙΒΙΜ.

4.1.4. Προτεινόμενοι άξονες του συστήματος ποιότητας

Κύριοι άξονες συστήματος ποιότητας του ΚΕΔΙΒΙΜ είναι οι κάτωθι:

- Οργάνωση και στελέχωση του ΚΕΔΙΒΙΜ.
- Επαγγελματική εμπειρία και διασύνδεση του ΚΕΔΙΒΙΜ με το περιβάλλον.
- Υποδομή του ΚΕΔΙΒΙΜ.
- Εισροές και διαδικασίες στην παροχή υπηρεσιών κατάρτισης.
- Εκροές και Αποτελέσματα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Κατωτέρω παρουσιάζονται και οι ομάδες κριτηρίων που αφορούν σε κάθε άξονα:

1ος Άξονας: Οργάνωση και στελέχωση του φορέα

Οι ομάδες κριτηρίων στον Άξονα αφορούν στα εξής:

1. Ανάπτυξη εσωτερικού συστήματος ποιότητας για το σχεδιασμό και την παροχή υπηρεσιών επιμόρφωσης και δια βίου μάθησης. Το κριτήριο αφορά την ύπαρξη ενός συστήματος ποιότητας του παρόχου, για το σχεδιασμό και την παροχή υπηρεσιών κατάρτισης και παροχής συμβουλευτικής.
2. Ανάπτυξη και εφαρμογή συστήματος εσωτερικής αξιολόγησης. Το κριτήριο αφορά την ύπαρξη ενός συστήματος εσωτερικής αξιολόγησης των διαδικασιών, των εισροών, των εκροών και των αποτελεσμάτων του παρόχου.
3. Επάρκεια της στελέχωσης της Κεντρικής Δομής. Το κριτήριο αφορά την επάρκεια και την καταλληλότητα του απασχολούμενου προσωπικού, όσον αφορά το επαγγελματικό τους προφίλ, την εμπειρία τους κ.λπ.
4. Ανάπτυξη και εφαρμογή διαδικασιών συνεχούς βελτίωσης των προσόντων των στελεχών και των εκπαιδευτών του φορέα. Το κριτήριο αφορά την ύπαρξη και εφαρμογή ενός σχεδίου που καθορίζει τις ανάγκες και το σχέδιο κατάρτισης του προσωπικού του.
5. Ορθολογική οικονομική διαχείριση του φορέα.

2ος Άξονας: Επαγγελματική εμπειρία και διασύνδεση του φορέα με το περιβάλλον,

Οι ομάδες κριτηρίων στον Άξονα αφορούν στα εξής:

1. Η εμπειρία του φορέα και των στελεχών του στην υλοποίηση ενεργειών επιμόρφωσης και δια βίου μάθησης. Το κριτήριο αφορά την εμπειρία του φορέα και των στελεχών του στην υλοποίηση ενεργειών επιμόρφωσης και δια βίου μάθησης, μετρούμενη σε ώρες.
2. Η εμπειρία του φορέα και των στελεχών του στην παροχή υπηρεσιών επαγγελματικής συμβουλευτικής υποστήριξης. Το κριτήριο αφορά την εμπειρία του φορέα και των στελεχών του στην παροχή υπηρεσιών επαγγελματικής συμβουλευτικής υποστήριξης, μετρούμενη σε ώρες.
3. Συμμετοχή του φορέα σε διακρατικά προγράμματα / πρωτοβουλίες και λοιπές δραστηριότητες (έρευνες, μελέτες κ.λπ.). Το κριτήριο αφορά την εμπειρία του φορέα σε διακρατικά προγράμματα/πρωτοβουλίες και λοιπές δραστηριότητες όπως έρευνες, μελέτες κ.λπ., μετρούμενη σε αριθμό έργων.

3ος Άξονας: Υποδομή του φορέα

Οι ομάδες κριτηρίων στον Άξονα αφορούν στα εξής:

1. Προδιαγραφές κτιριακής υποδομής του φορέα. Το κριτήριο αφορά στις προδιαγραφές κτιριακής υποδομής.
2. Εξοπλισμός του φορέα. Το κριτήριο αφορά στον εξοπλισμό του φορέα.

4ος Άξονας: Εισροές και διαδικασίες στην παροχή υπηρεσιών κατάρτισης και συμβουλευτικής,

Οι ομάδες κριτηρίων στον Άξονα αφορούν στα εξής:

1. Σχεδιασμός των προγραμμάτων κατάρτισης. Το κριτήριο αφορά την ύπαρξη συστήματος σχεδιασμού προγραμμάτων κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης μιας μεθοδολογίας διάγνωσης αναγκών κατάρτισης.
2. Σύστημα και διαδικασίες προσανατολισμού στους ωφελούμενους. Το κριτήριο αφορά ένα σύστημα και διαδικασίες που επικεντρώνονται στους εκπαιδευόμενους, συμπεριλαμβανομένων διαδικασιών επιλογής για τους εκπαιδευόμενους, διαδικασιών παρακολούθησης και αξιολόγησης της εκπαιδευτικής πορείας των εκπαιδευομένων, παροχής υπηρεσιών βάσει των αρχών της εκπαίδευσης ενηλίκων (α. Σχεδιασμός και υλοποίηση των προγραμμάτων με επίκεντρο τους εκπαιδευόμενους, β) Ενθάρρυνση και επιδίωξη της ενεργητικής συμμετοχής των εκπαιδευομένων, γ) Επιδίωξη δημιουργίας μαθησιακού περιβάλλοντος που διέπεται από ουσιαστική επικοινωνία, πνεύμα συνεργασίας και αμοιβαίο σεβασμό).
3. Σύστημα και διαδικασίες επιλογής των εκπαιδευτών και των συμβούλων. Το κριτήριο αφορά ένα σύστημα και διαδικασίες επιλογής εκπαιδευτών και συμβούλων που πιστοποιούνται από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης των Επαγγελματικών Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ) ή, εάν αυτό δεν απαιτείται, από άλλα Μητρώα και με βάση το περιεχόμενο και τους στόχους των προγραμμάτων, καθώς και τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες των δικαιούχων.
4. Σύστημα και διαδικασίες επιλογής, σύνδεσης και συνεργασίας με επιχειρήσεις πρακτικής άσκησης. Το κριτήριο αφορά ένα σύστημα και διαδικασίες επιλογής, σύνδεσης και συνεργασίας με επιχειρήσεις που παρέχουν πρακτική άσκηση.

5ος Άξονας: Εκροές και Αποτελέσματα των παρεχόμενων υπηρεσιών

Οι ομάδες κριτηρίων στον Άξονα αφορούν στα εξής:

1. Εκροές και αποτελέσματα (γενικού πληθυσμού). Αυτό το κριτήριο αφορά τις εκροές και τα αποτελέσματα των παρεχόμενων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένου του ποσοστού των ατόμων που ολοκλήρωσαν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, των ποσοστών των ατόμων που πέρασαν τις εξετάσεις πιστοποίησης κλπ.
2. Εκροές και αποτελέσματα (ευάλωτων κοινωνικών ομάδων). Αυτό το κριτήριο αφορά τις εκροές και τα αποτελέσματα των παρεχόμενων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένου του ποσοστού των ατόμων που ολοκλήρωσαν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, των ποσοστών των ατόμων που πέρασαν τις εξετάσεις πιστοποίησης κλπ τα οποία σχετίζονται με ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.¹⁸

¹⁸ Ως ευάλωτες κοινωνικές ομάδες σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 4019/2011 (ΦΕΚ Α 216 30.9.2011) «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και λοιπές διατάξεις», ορίζονται οι ομάδες εκείνες του πληθυσμού που η ένταξη τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή εμποδίζεται από σωματικά και ψυχικά αίτια ή λόγω παραβατικής συμπεριφοράς. Σε αυτές ανήκουν άτομα με αναπηρίες (σωματικές ή ψυχικές ή νοητικές ή αισθητηριακές), εξαρτημένα ή απεξαρτημένα από ουσίες άτομα, οροθετικοί, φυλακισμένοι/αποφυλακισμένοι, ανήλικοι παραβάτες.

5. Πίνακας αξόνων και ενδεικτικών κριτηρίων του συστήματος διασφάλισης ποιότητας

ΑΞΟΝΕΣ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ
1ος Άξονας: Οργάνωση και στελέχωση του φορέα	A.1. Ανάπτυξη εσωτερικού συστήματος ποιότητας για το σχεδιασμό και την παροχή υπηρεσιών κατάρτισης
	A.2. Ανάπτυξη και εφαρμογή συστήματος εσωτερικής αξιολόγησης
	A.3. Επάρκεια της στελέχωσης της Κεντρικής Δομής του φορέα
	A.4. Ανάπτυξη και εφαρμογή διαδικασιών συνεχούς βελτίωσης των προσόντων των στελεχών του φορέα
	A.5. Ορθολογική οικονομική διαχείριση του φορέα
2ος Άξονας: Επαγγελματική εμπειρία και διασύνδεση του φορέα με το περιβάλλον	B.1. Εμπειρία του φορέα και των στελεχών του στην υλοποίηση ενεργειών επιμόρφωσης και δια βίου μάθησης
	B.2. Εμπειρία του φορέα και των στελεχών του στην παροχή υπηρεσιών επαγγελματικής συμβουλευτικής υποστήριξης
	B.3. Συμμετοχή του φορέα σε διακρατικά προγράμματα / πρωτοβουλίες και λοιπές δραστηριότητες (έρευνες, μελέτες κ.λπ.)
3ος Άξονας: Υποδομή του φορέα	Γ.1. Προδιαγραφές κτιριακής υποδομής Κεντρικής Δομής
	Γ.2. Εξοπλισμός Κεντρικής Δομής

ΑΞΟΝΕΣ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ
4ος Άξονας: Εισροές και διαδικασίες στην παροχή υπηρεσιών κατάρτισης και συμβουλευτικής	Δ.1. Σχεδιασμός των προγραμμάτων κατάρτισης
	Δ.2. Σύστημα και διαδικασίες προσανατολισμού στους ωφελομένους
	Δ.3. Σύστημα και διαδικασίες επιλογής των εκπαιδευτών και των συμβούλων
	Δ.4. Σύστημα και διαδικασίες επιλογής, σύνδεσης και συνεργασίας με επιχειρήσεις πρακτικής άσκησης
5ος Άξονας: Εκροές και Αποτελέσματα των παρεχόμενων υπηρεσιών	Ε.1. Εκροές και αποτελέσματα (γενικού πληθυσμού)
	Ε.2. Εκροές και αποτελέσματα (ευάλωτων κοινωνικών ομάδων)
	Ε.3. Εκροές και αποτελέσματα ειδικών κοινωνικών ομάδων

Βιβλιογραφία

- Διά βίου μάθηση, πιστοποίηση προσόντων και διασφάλιση ποιότητας Όψεις και διερεύνηση της ευρωπαϊκής εμπειρίας, Όψεις και διερεύνηση της ευρωπαϊκής εμπειρίας, Νίκος Φωτόπουλος και Χρήστος Ζιάγκος (2016).
- Δια βίου Μάθηση, Επαγγελματική Κατάρτιση, Απασχόληση και Οικονομία, (2017) INE ΓΣΕΕ, ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, Η Εξέλιξη της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα. Μια κριτική επισκόπηση. Γιώργος Ιωαννίδης.
- Ευστράτογλου, Α. (2004). «Η συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση στην Ελλάδα», Ενημέρωση, 106, σελ. 2-15, ΙΝΕ ΓΣΕΕ.
- Νόμος 4093/2012 (ΦΕΚ 222/22-11-2012), Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013–2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013–2016.
- Νόμος 4111 (ΦΕΚ 18/25-1-2013), Κεφ. Ε, Επείγουσες ρυθμίσεις θεμάτων αρμοδιότητας υπουργείου παιδείας και θρησκευμάτων, πολιτισμού και αθλητισμού.
- Νόμος 4009 (ΦΕΚ 195/6/9/2011) Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.
- Νόμος 4186 (ΦΕΚ 193/17-9-2013). Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις.
- Νόμος 4485 (ΦΕΚ 114/17-8-2017) Οργάνωση και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις.
- Study on quality assurance in continuous VET and on future development of EQAVET, Daniela Ulicna, AnetteCurth, ICF GHK 2013
- Assuring quality in vocational education and training, The role of accrediting VET providers, Cedefop Reference series; 90 Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011
- StiftungWarentest. Test.de (2008). Available from Internet: <http://www.test.de/themen/bildungsoziales/test/Qualitaetsmanagement-Transparenz-ist-nicht-in-Sicht-1531451-1531454/> [15.2.2011].
- AFNOR. Référentiel de bonnes pratiques: Formation et prestations sur mesure pour adultes.

- › *Engagements de service*. August 2009. Available from Internet: http://greta.ac-rouen.fr/IMG/pdf/Presentation_REFEFENTIEL_bonnes_pratiques_oct-2009.pdf [cited 17.2.2011].
- › Istituto per lo Sviluppo della Formazione Professionale dei Lavoratori (Institute for the Development of Vocational Training for Workers) www.isfol.it
- › Danish Ministry of Education (2008a). *The Danish vocational education and training system*. 2nd ed. Available from Internet: http://pub.uvm.dk/2008/VET2/The_Danish_VET_System_web.pdf [cited 15.11.2010].
- › Cedefop; Refernet (2009a). *VET in Europe – Country report: Denmark*. Available from Internet: http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/eu/pub/cedefop/vetreport/2009_CR_DK.pdf [cited 21.10.2010].
- › Weiterbildung Hessen e.V. - Quality standards for CVET providers: http://weiterbildunghessen.de/fileadmin/download/Checklisten/120222_Prozessarten_Bildu
- › www.formalavoro.regione.lombardia.it (in Italian only).
- › www.monitorweb.it (in Italian only; requires registration).
- › <http://www.crs.lombardia.it>
- › www.eqavet.eu
- › <http://www.artset-lqw.de>
- › EQAVET building blocks on provider level: <http://www.eqavet.eu/qc/gns/about-us/Material.aspx>
- › <http://weiterbildunghessen.de/der-verein>
- › <http://www.ffp.org/>
- › <http://www.isqualification.com/>
- › <http://eduscol.education.fr/pid23192/demarche-qualite.html>